

EDUinspiracje

2011

MOBILNOŚĆ

MOBILITY

OD JUNIORA DO SENIORA

Konkurs na najlepszy
projekt programu
„Uczenie się przez
całe życie”

**FROM CHILDHOOD
TO SENIORITY**

Competition for the best Projects
Implemented under the Lifelong
Learning Programme

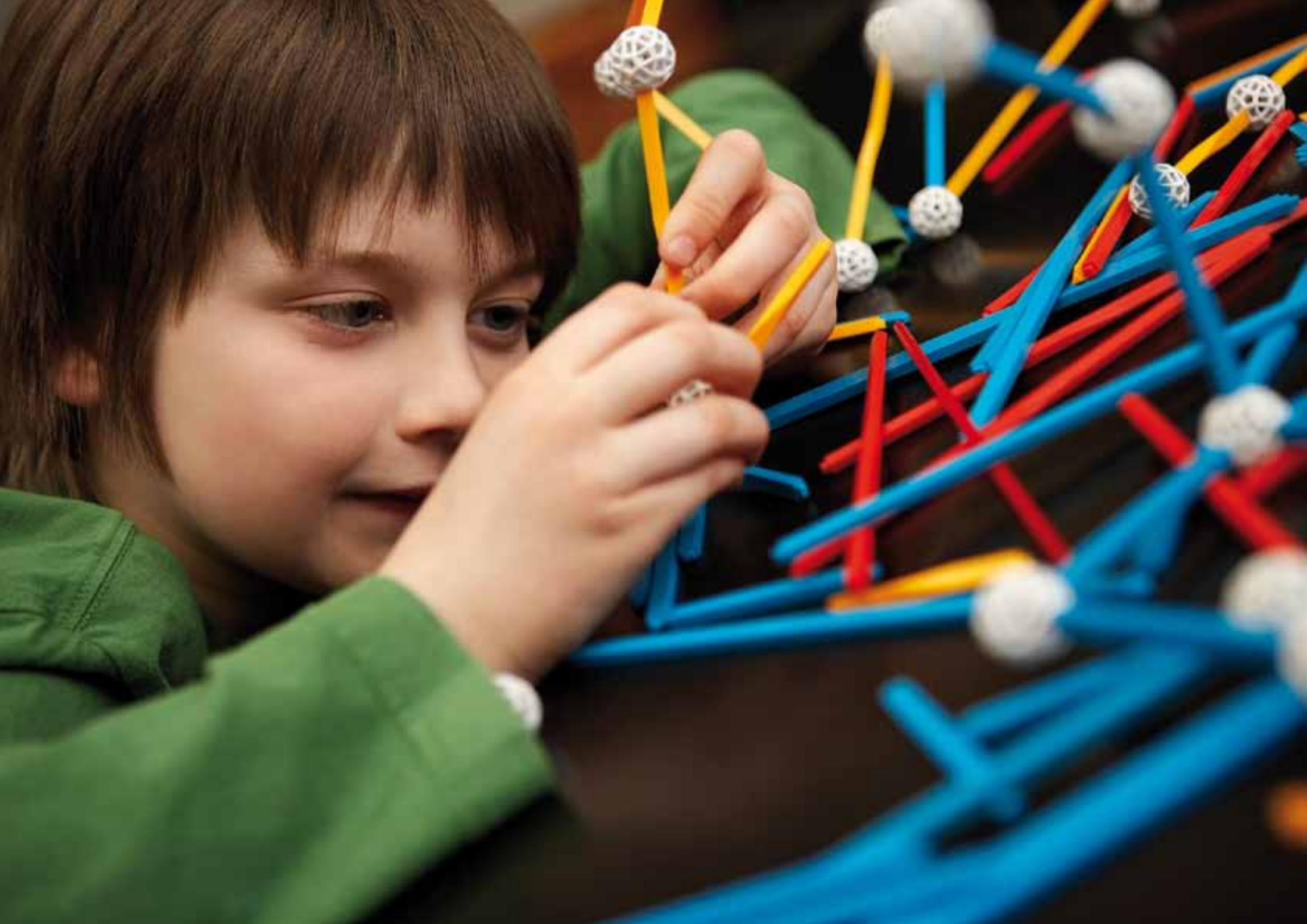

EDUinspiracje

2011

WPROWADZENIE
INTRODUCTION

4

KONKURS EDUinspracje 2011 – OMÓWIENIE ZASAD, IDEI I PRZEBIEGU KONKURSU
EDUinspracje 2011 COMPETITION – UNDERLYING CONCEPT, RULES AND INDIVIDUAL STAGES OF THE COMPETITION

6

WYNIKI KONKURSU EDUinspiracje 2011
RESULTS OF EDUinspiracje 2011 COMPETITION

10

PREZENTACJA NAGRODZONYCH PROJEKTÓW – LAUREATÓW KONKURSU EDUinspiracje 2011
PRESENTATION OF WINNING PROJECTS – LAUREATES OF EDUinspiracje 2011 COMPETITION

13

PREZENTACJA WYRÓŻNIONYCH PROJEKTÓW
PRESENTATION OF PROJECTS AWARDED WITH HONOURABLE MENTIONS

26

PRZYKŁADY MOBILNOŚCI W PROGRAMIE ERASMUS
MOBILITIES UNDER THE ERASMUS PROGRAMME

39

PRZYKŁADY MOBILNOŚCI W PROGRAMIE GRUNDTVIG
MOBILITIES UNDER THE GRUNDTVIG PROGRAMME

46

WPROWADZENIE INTRODUCTION

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji w 2011 roku ogłosiła konkurs pod hasłem „Mobilność od juniora do seniora” na najlepszy projekt programu „Uczenie się przez całe życie” w zakresie mobilności. Konkurs nosi nazwę EDUinspiracje 2011.

W konkursie istotne było ukazanie znaczenia mobilności w procesie uczenia się na wszystkich etapach życia. Zadaniem konkursu było wyłonienie najlepszych projektów służące upowszechnieniu rezultatów projektów najwyższej jakości. Konkurs był skierowany do beneficjentów programów Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig oraz Wizyty Studyjne. Laureaci konkursu wybrani zostali w dwóch kategoriach konkursowych, odpowiadających dwóm typom działań projektowych: projekty mobilności indywidualnej i projekty instytucjonalne – organizatorzy mobilności.

In 2011, the Foundation for the Development of the Education System announced the EDUinspiracje 2011 (EDUinspirations 2011) competition for the best mobility projects implemented under the Lifelong Learning Programme with the underlying theme of Mobility from Childhood to Seniority.

The main goal of the competition is to demonstrate the importance of mobility for learning at all stages of life. It has been designed to identify the best projects and disseminate their results. The competition is addressed to beneficiaries of Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig and

Łącznie wpłynęło 189 zgłoszeń konkursowych. Po ocenie formalnej do oceny ekspertów zewnętrznych przekazano 134 projekty. Projekty najwyższej ocenione zostały rekomendowane Kapitulie Konkursowej, która dokonała rozstrzygnięcia konkursu i wyłoniła 6 laureatów oraz przyznała wyróżnienia 12 projektom.

Przekazujemy Państwu zeszyt będący swego rodzaju relacją z przeprowadzonego Konkursu EDUinspiracje 2011. Prezentujemy w nim sześciu laureatów konkursu oraz dwunastu wyróżnionych. Pokazujemy również kilka zgłoszonych do konkursu przykładów mobilności w programach Erasmus i Grundtvig, mimo że nie znalazły się w wą-

Study Visits programmes. Laureates have been selected in two competition categories, which correspond to two types of project activities: individual mobility projects and projects implemented by institutions – organisers of mobilities.

In total, 189 entries were submitted for the competition. Following formal assessment, 134 entries were sent to external experts who chose top quality projects, which were next recommended to the competition jury who finally selected six laureates and awarded honourable mentions to 12 projects.

This booklet reports on the EDUinspiracje 2011 competition. It features the six winning projects and the ones awarded with honourable mentions. It also presents several Erasmus and Grundtvig mobility projects entered for the competition,

skim gronie projektów wskazanych w tegorocznej edycji konkursu jako najlepsze. Jesteśmy pewni, że w kolejnych edycjach projekty wszystkich programów znajdą należne im miejsce. W zeszycie zamieszczamy również omówienie zasad konkursu, jego idei, przebiegu i wyników.

Konkurs EDUinspiracje 2011 powiązany jest z konferencją upowszechniającą rezultaty projektów mobilności w programie „Uczenie się przez całe życie”, realizowaną pod tytułem „Mobilność sposobem zdobywania i rozwijania kompetencji – od juniora do seniora”. Konferencja została zorganizowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w ramach polskiej prezydencji w Unii Europejskiej.

which have not made it to the competition finals. We hope that in the next editions of the competition, projects implemented under all LLP sub-programmes will be awarded. The booklet also describes the concept behind the competition, its rules, individual stages and results.

The EDUinspiracje 2011 competition is correlated with the conference promoting the results of mobility projects implemented under the Lifelong Learning Programme entitled Mobility as a Tool to Acquire and

Zeszyt ten, stanowiący podsumowanie konkursu, został przygotowany z myślą o konferencji, na której 18 października 2011 r. w Sopocie nastąpi uroczyste ogłoszenie wyników konkursu i wręczenie nagród jego laureatom. Publikacja została przygotowana w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Realizatorom projektów nagrodzonych i wyróżnionych serdecznie gratulujemy, a wszystkim osobom, które wzięły udział w konkursie przesyłając zgłoszenia swoich projektów, tą drogą składamy podziękowania.

Redakcja

Develop Competences from Childhood to Seniority. The conference has been organised by the Ministry of National Education and the Foundation for the Development of the Education System as part of Polish presidency of the Council of the European Union.

The booklet published in Polish and English will accompany the conference, during which, on 18 October 2011, the EDUinspiracje 2011 competition awards gala will be held. Congratulations to the persons and institutions who implemented the winning projects and those who received honourable mentions. We would also like to thank for all the entries submitted to the competition.

Editorial Team

KONKURS
EDUinspracje 2011.
Omówienie zasad, idei
i przebiegu konkursu
**EDUinspracje 2011
COMPETITION.**
**Underlying Concept,
Rules and Individual
Stages of
the Competition**

Konkurs noszący nazwę EDUinspiracje 2011 odbywał się pod hasłem „Mobilność od juniora do seniora”. Organizatorem przedsięwzięcia była Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, pełniąca rolę Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie”. Zadaniem konkursu było wyłonienie najlepszych projektów realizowanych w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” w celu upowszechniania i dalszego wykorzystania przykładów dobrej praktyki – rezultatów projektów najwyższej jakości. W edycji 2011 istotne było ukazanie znaczenia mobilności w procesie uczenia się przez całe życie – chodziło o wskazanie wartościowych projektów pod kątem realizowanej w projekcie mobilności: indywidualnej bądź instytucjonalnej.

The underlying theme of EDUinspiracje 2011 competition organised by the Foundation for the Development of the Education System, a National Agency of the Lifelong Learning Programme was Mobility from Childhood to Seniority. The competition has been designed to identify the best projects implemented under the Lifelong Learning Programme and disseminate their results as best practice examples. The 2011 competition aimed to demonstrate the importance of mobility for learning at all stages of life and present the most valuable individual and institutional mobility projects.

Konkurs jest powiązany z konferencją upowszechniającą rezultaty projektów mobilności w programie „Uczenie się przez całe życie”, realizowaną pod tytułem „Mobilność sposobem zdobywania i rozwijania kompetencji – od juniora do seniora”, organizowaną w dniach 17-19 października 2011 r. w Sopocie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i FRSE w ramach polskiej prezydencji w Unii Europejskiej.

Wybór tegorocznego tematu przewodniego nie był przypadkowy i wiąże się z wagą, jaką Unia Europejska przykłada do wspierania mobilności swych obywateli w procesie kształcenia i szkolenia na wszystkich etapach życia.

The EDUinspiracje 2011 competition is correlated with the conference promoting the results of mobility projects implemented under the Lifelong Learning Programme entitled Mobility as a Tool to Acquire and Develop Competences from Childhood to Seniority held on 17-19 October 2011 in Sopot. The conference is organized by the Ministry of National Education and the Foundation for the Development of the Education System as part of Polish presidency of the Council of the European Union.

W EDYCJI 2011 ISTOTNE BYŁO UKAZANIE ZNACZENIA MOBILNOŚCI W PROCESIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE THE 2011 COMPETITION AIMED TO DEMONSTRATE THE IMPORTANCE OF MOBILITY FOR LEARNING AT ALL STAGES OF LIFE

The selection of the leitmotif for this year's competition is no chance decision. It demonstrates the importance the European Union attaches to promoting mobility in education and training at all stages of life.

Komisja Europejska podjęła szereg kroków przyczyniających się do uznania kwalifikacji, doświadczeń i kompetencji na obszarze Unii Europejskiej. Mają one na celu zapewnienie lepszego dostępu do możliwości uczenia się w różnych krajach i znalezienia tam zatrudnienia. KE wspiera więc i zachęca do większej mobilności zarówno osoby indywidualne, jak i przedsiębiorstwa oraz różnego typu organizacje.

Nawiązując do powyższej polityki i strategii edukacyjnej Unii Europejskiej, organizatorzy konkursu postawili sobie za zadanie ukazanie szerokich możliwości programu LLP w aspekcie mobilności, jego bogatej i zróżnicowanej oferty edukacyjnej – w zależności od specyfiki danego pro-

The European Commission has taken several steps aimed at recognition of qualifications, experiences and competences across the European Union with a view of providing easier access to learning and employment opportunities in various countries. Therefore, the EC supports and encourages enhanced mobility of individuals and these implemented by enterprises and various organisations.

Referring to educational policy and strategy of the European Union, the competition aims to present wide mobility

---

Przy ocenie projektów zgłoszonych do konkursu brano pod uwagę następujące kryteria:

- **TRAFNOŚĆ I ISTOTNOŚĆ** Czy projekt był ważny i odpowiadał na potrzeby beneficjenta?
  - **EFEKTYWNOŚĆ** Czy był opłacalny (efektywność ekonomiczna oraz satysfakcja)?
  - **SKUTECZNOŚĆ** W jakim stopniu cele mobilności zostały osiągnięte?
  - **ODDZIAŁYWANIE I WPŁYW** Jaki jest związek pomiędzy celami projektu a celami ogólnymi – instytucji, szerokiej grupy odbiorców, systemu, czyli w jakim stopniu korzyści beneficjenta miały wpływ na większą grupę ludzi/instytucji?
  - **TRWAŁOŚĆ EFEKTÓW** Czy jest zapewnione utrzymanie wpływu w dłuższym okresie np.: transfer wiedzy, zastosowanie lub przeniesienie doświadczeń do praktyki? Jakie jest wykorzystanie rezultatów po zakończeniu projektu?
-

opportunities offered by LLP, its rich and diversified educational offer, which depending on the individual sub-programme is addressed to specific target groups: the youth – pupils, students, teachers; managerial staff; adults, and senior citizens.

Mobility may take various forms: courses, trainings, visits, exchanges, placements, study periods abroad, and involves individual, institutional and partnership projects. Mobility stands for activities related to raising competences acquired thanks to moving to different countries, learning from one another, exchanging experiences, or in other words;

the internationalisation of the teaching and learning process. These activities should translate into measurable and durable results, which are useful, practicable and transferable. EDUinspracje competition has selected projects, in which mobility contributes to the introduction of changes aimed at improving the quality of education.

The competition is addressed to beneficiaries of Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, and Grundtvig, which are the sub-programmes of the Lifelong Learning Programme, and Study Visits, which is a transversal programme. Laureates have

gramu adresowanego do konkretnej grupy odbiorców: juniorów – uczniów, studentów, nauczycieli, przedstawicieli kadry kierowniczej, osób dorosłych aż po starsze wiekiem.

Mobilność przybiera różne formy. Są to kursy, szkolenia, wizyty różnego typu, wymiany, staże, realizowanie części studiów za granicą, projekty indywidualne, ale też instytucjonalne, partnerskie. Mobilność to wszystkie działania związane z podnoszeniem kompetencji nabytych dzięki przemieszczaniu się między krajami, uczeniu się od siebie nawzajem, wymianie doświadczeń, a więc związane z umiędzynarodowieniem procesu nauczania i uczenia się. Działania te powinny przekładać się na wymierne i trwałe rezultaty, użyteczne i wdrożone do praktyki, oraz dostępne dla dalszych użytkowników. Konkurs EDUinspracje miał na celu wyłonienie projektów, w których mobilność dobrze służy wprowadzaniu zmian dla stałego podnoszenia jakości edukacji.

MOBILNOŚĆ PRZYBIERA RÓŻNE FORMY MOBILITY MAY TAKE VARIOUS FORMS

Konkurs był skierowany do beneficjentów programu „Uczenie się przez całe życie” – beneficjentów jego programów sektorowych: Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig oraz programu międzysektorowego Wizyty Studyjne – w dwóch kategoriach konkursowych: projekty mobilności indywidualnej i projekty instytucjonalne (organizatorzy mobilności, zarówno instytucje wysyłające, jak i przyjmujące beneficjentów programu). Do konkursu dopuszczone były wyłącznie projekty realizowane w latach 2008-2010.

been selected in two competition categories: individual mobility projects and institutional projects (implemented by host and sending institutions). Projects implemented in the years 2008-2010 were eligible for standing in the competition.

In order to enter a project for the competition, you had to fill in an on-line application form and send applicable documentation to the National Agency of the Lifelong Learning Programme not later than on 29 April 2011. The documentation included a competition entry describing the project and the mobility, its results pertaining to individual competition criteria (providing answers to 10 questions based on project assessment criteria), a PowerPoint presentation illustrating the achievements of the mobility and scanned documents confirming the staging of mobility: Europass

Warunkiem uczestnictwa w konkursie było zgłoszenie projektu do Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie” poprzez wypełnienie formularza zgłoszenia konkursowego on-line wraz z załączeniem wymaganej dokumentacji, w nieprzekraczalnym terminie do 29 kwietnia 2011 r. Dokumentację konkursową stanowiły zatem: zgłoszenie konkursowe obejmujące dane projektu oraz opis zrealizowanej mobilności i jej efektów odnoszących się do poszczególnych kryteriów konkursowych (odpowiedź na 10 pytań według kryte-

riów oceny projektu), prezentacja w programie PowerPoint przedstawiająca osiągnięcia mobilności, a także zeskanowane dokumenty potwierdzające mobilność: otrzymanie dokumentów Europass lub innego formalnego dokumentu o odbyciu wyjazdu – zaświadczenie o pobycie na stypendium, szkoleniu czy kursie, certyfikat potwierdzający uzyskane kwalifikacje, formalne uznanie okresu studiów za granicą.

Łącznie wpłynęło 189 zgłoszeń konkursowych. Po ocenie formalnej dokonanej w Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie” przekazano do oceny ekspertów zewnętrznych 134 projekty. Powodami niezakwalifikowania zgłoszenia do oceny merytorycznej były brak wymaganej dokumentacji konkursowej oraz (lub) po-

wtórne zgłoszenie. Projekty najwyżej ocenione przez ekspertów zewnętrznych zostały rekomendowane Kapitułom Konkursowej, w skład której zaproszeni zostali przedstawiciele: FRSE, MEN i MNiSW.

Kapituła Konkursowa na posiedzeniu 14 czerwca 2011 roku dokonała rozstrzygnięcia konkursu i wyłoniła łącznie 6 laureatów w dwóch kategoriach oraz przyznała wyróżnienia 12 projektom. Wyniki konkursu zostały ogłoszone na stronie internetowej FRSE: <http://waloryzacja.llp.org.pl>.

Na konferencji 18 października 2011 r. w Sopocie nastąpi uroczyste ogłoszenie wyników konkursu i wręczenie jego laureatom

documents or other formal documents, such as a certificate confirming participation in a scholarship, training, course, or a certificate confirming the qualifications or formal recognition of a study period abroad.

In total, 189 entries were submitted for the competition. Following formal assessment at the National Agency, 134 entries were sent to external experts for further evaluation. The reasons for rejecting projects on formal grounds included lack of the required documentation and/or double entry. Top quality projects selected by external experts were recommended to the competition jury composed of representatives of FRSE, Ministry of

nagród, statuetek i dyplomów. Projekty nagrodzone i wyróżnione zostały objęte specjalnym programem upowszechniania osiągnięć w ramach działań FRSE poprzez udział laureatów w konferencji i towarzyszącej jej wystawie, czy publikację w wersji drukowanej oraz elektronicznej na stronie FRSE przykładów dobrych praktyk wytonionych dzięki konkursowi EDUinspiracje.

Education, and Ministry of Science and Higher Education.

On 14 June 2011, the competition jury finally selected six laureates in two competition categories and awarded honourable mentions to 12 projects. Competition results have been posted on FRSE website at: <http://waloryzacja.llp.org.pl>

During the conference in Sopot, on 18 October 2011, the EDUinspiracje 2011 competition awards gala will be held, during which laureates will obtain prizes, statuettes and diplomas. The winning projects and the ones awarded with honourable mentions have been subject of a special results dissemination programme implemented by FRSE, which includes the participation of the laureates in the conference and accompanying exhibition, as well as the dissemination of best practice examples in EDUinspiracje competition, both online and in print.

The following criteria have been taken into consideration when selecting the best projects:

- **IMPORTANCE AND SIGNIFICANCE** – was the project important and did it meet beneficiary's needs?
  - **EFFECTIVENESS AND PROFITABILITY** (cost-effectiveness and satisfaction)?
  - **EFFICIENCY** – to what extent mobility goals were met?
  - **EFFECT AND IMPACT** – what is the relationship between project goals and overall goals of the institution, target group, system. To what extent benefits reaped by the beneficiary impacted a larger group of recipients/institutions?
  - **SUSTAINABILITY OF THE RESULTS** – will the project's impact be maintained over a longer period of time, e.g.: transfer of knowledge, putting the experiences into practice? How will results be used following project completion?
-

WYNIKI KONKURSU
EDUinspiracje 2011
**RESULTS OF
EDUinspiracje 2011
COMPETITION**

EDUinspiracje
2011

KATEGORIA INSTYTUCJONALNA INSTITUTIONAL PROJECTS

I MIEJSCE 1ST PRIZE

Z sercem do Europejskiego Seniora *Giving Heart to European Senior Citizens* > Szkoła Policealna Pracowników Służb Medycznych i Społecznych im. Jadwigi Wolskiej w Nowym Sączu *Jadwiga Wolska Post-Secondary School for Medical and Social Workers in Nowy Sącz* > KOORDYNATORZY PROJEKTU *PROJECT COORDINATORS*: Agata Piwowar, Barbara Kafel

II MIEJSCE 2ND PRIZE

Zadziwiająca Europa *Amazing Europe* > Zespół Szkół Integracyjnych nr 1 Integracyjna Szkoła Podstawowa nr 67 im. Janusza Korczaka w Łodzi No.1 *Integration School Compound in Łódź, No. 67 Janusz Korczak Integration Primary School in Łódź* > KOORDYNATOR PROJEKTU *PROJECT COORDINATOR*: Julita Skulimowska-Wilk

III MIEJSCE 3RD PRIZE

Rehabilitacja Środowiskowa w Neurologii – Program Edukacyjny *Community Based Rehabilitation in Neurology – Training Programme* > EU Sp. z o.o. > KOORDYNATOR PROJEKTU *PROJECT COORDINATOR*: Anna Czernuszenko

WYRÓŻNIENIA HONOURABLE MENTIONS

- Praktyka zawodowa w Słowacji formą zwiększenia konkurencyjności i szans na europejskim rynku pracy (*Vocational Training in Slovakia as a Form of Increasing Competitiveness and Chances on the European Labour Market*); Zespół Szkół Ekonomicznych im. Oskara Langego w Chorzowie (*Oskar Lange School of Economics Compound in Chorzów*). Koordynator projektu (*Project coordinator*): Halina Łoskoczyńska.
- Uczyc dzieci żyć (*Teaching Children How to Live*); Przedszkole Samorządowe nr 6 im. Jana Pawła II w Trzebinia (*No. 6 John Paul II Kindergarten in Trzebinia*). Koordynator projektu (*Project coordinator*): Jadwiga Kietbus
- Zostawcie nam zdrowy świat (*Leave Us a Healthy World*); Szkoła Podstawowa nr 10 im. Tadeusza Kościuszki w Gorzowie Wielkopolskim (*No. 10 Tadeusz Kościuszko Primary School in Gorzów Wielkopolski*). Koordynator projektu (*Project coordinator*): Katarzyna Klimczak
- Wzmocnienie umiejętności pracowników Biura GIODO (*Improving the Skills of GIODO Staff*); Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (*Bureau of the Inspector General for Personal Data Protection – GIODO*); Koordynator projektu (*Project coordinator*): Beata Batorowicz
- Zarządzanie w Łańcuchu Żywnościowym – doświadczenia europejskie i rozwiązania lokalne (*Food Chain Management – European Experiences and Local Solutions*); Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (*Warsaw University of Life Sciences -SGGW*); Koordynator projektu (*Project coordinator*): Agata Malak-Rawlikowska.

EDUinspiracje
2011

KATEGORIA INDYWIDUALNA INDIVIDUAL PROJECTS

I MIEJSCE 1ST PRIZE

Beata Stępień > *Tworzenie kursów e-learningowych - narzędzia i wskazówki praktyczne Creating E-learning Courses - Hands-on Tools and Practical Tips* > Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Raciborzu No 1 Primary School with Integration Forms in Racibórz > Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej Comenius In-service Training

II MIEJSCE 2ND PRIZE

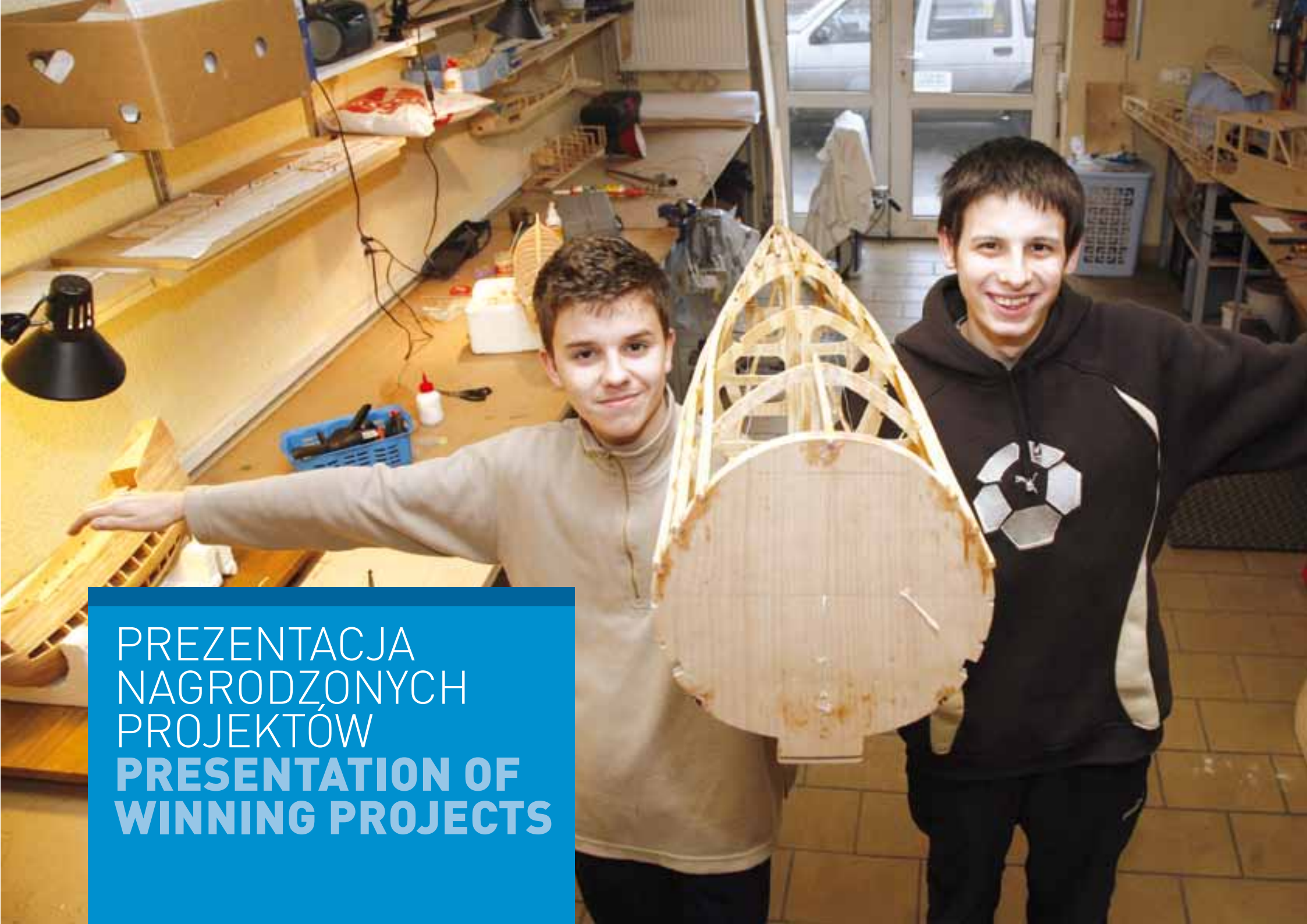
Iwona Przemyk > *Zastosowanie ICT w nauczaniu i uczeniu się metodą projektu edukacyjnego ICT for Collaborative, Project-Based Teaching and Learning* > Zespół Szkolno-Przedszkolny w Studzienicach School and Preschool Compound in Studzienice > Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej Comenius In-service Training

III MIEJSCE 3RD PRIZE

Piotr Sikora > *Trzy razy T – teoria, nauczanie, technologie: nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych Triple T – Theory, Teaching, Technology* > Teaching and Learning with ICT Urząd Gminy w Tarnowcu Municipal Office in Tarnowiec > Wizyta Studyjna A study visit

WYRÓŻNIENIA HONOURABLE MENTIONS

- **Katarzyna Walburg**; Asystentura Comeniusa (Comenius Assistantships). Szkolnej Kadry Edukacyjnej (Comenius In-service Training).
- **Małgorzata Kliś**; Asystentura Comeniusa (Comenius Assistantships).
- **Anna Czyż**; Asystentura Comeniusa (Comenius Assistantships).
- **Anna Krzyżanowska**; ICT – w nauczaniu i uczeniu się – współpraca w realizacji projektów (ICT for Collaborative, Project - Based, Teaching and Learning); Przedszkole nr 48 z Oddziałami Integracyjnymi w Zabrze (No 48 Preschool with Integration Forms in Zabrze). Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej (Comenius In-service Training).
- **Joanna Kasprzyńska**; Kurs szkoleniowy dla nauczycieli j. angielskiego szkół podstawowych (Course for European Teachers of English at Primary Level); Szkoła Podstawowa nr 4 w Cieszynie (No 4 Primary School in Cieszyn). Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej (Comenius In-service Training).
- **Gabriela Mandrek**; Bracia Grimm integrują wiedzę i ludzi (The Brothers Grimm Integrate Knowledge and People); Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Chorzowie (Integration Schools Compound in Chorzów). Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej (Comenius In-service Training).
- **Dariusz Markiewicz**; Media i Edukacja jako narzędzie w kształtowaniu zasad demokracji (Media & Education as Tools Towards Democracy); Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Siewierzu (John Paul II School Compound in Siewierz). Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej (Comenius In-service Training).

PREZENTACJA
NAGRODZONYCH
PROJEKTÓW
**PRESENTATION OF
WINNING PROJECTS**

TYTUL PROJEKTU PROJECT TITLE

Z sercem do Europejskiego Seniora Giving Heart to European Senior Citizens

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER

Szkoła Policealna Pracowników Służb Medycznych i Społecznych im. Jadwigi Wolskiej
Jadwiga Wolska Post-Secondary School for Medical and Social Workers
ul. Jagiellońska 45
33-300 Nowy Sącz
tel.: +48 18 443 70 93, +48 18 443 89 74
e-mail: sekretariat@medykns.eu
website: www.medykns.eu

KOORDYNATORZY PROJEKTU PROJECT COORDINATORS

Agata Piwowar, Barbara Kafel

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED:

Program Leonardo da Vinci – Projekty Partnerskie Leonardo da Vinci Partnerships

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER

PL_07_LLP-LdV_IVT_140520

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION

15.03.2008 – 30.05.2009

Projekt był ważny dla szkoły, uczniów oraz środowiska lokalnego. Szkoła znalazła bardzo dobrego, rzetelnego partnera w Wielkiej Brytanii, instytucję o wielkim doświadczeniu specjalizującą się w opiece nad osobami starszymi. Instytucja partnerska bardzo dobrze wywiązała się ze swoich zadań. Projekt stał się okazją do promocji szkoły i zaprezentowania wiedzy i umiejętności, jakie zdobywają uczniowie, ucząc się na poszczególnych kierunkach. Dzięki mobilności młodzież podniosła kwalifikacje zawodowe w dziedzinie opieki nad człowiekiem starszym, chorym i niepełnosprawnym. Poznała nowe formy opieki, które w naszym kraju są jeszcze słabo rozpowszechnione, a bardzo

The project was important for the school, students and the local community. The school has found a very good and reliable partner in the UK, an institution with great experience in providing care to the elderly. The partner institution fulfilled its tasks very well. The project became an opportunity to promote the school and demonstrate the knowledge and skills that students gained during specialised classes. The mobility gave the young people a chance to raise their professional qualifications in care for the elderly, sick and disabled. They learned new forms of care, which are still hardly known in Poland, but very well organized in the partner's country. In the UK, in addition to residential care, community care is also provided in the homes of individual patients. In Poland, such care is

dobrze zorganizowane w kraju partnera. W Wielkiej Brytanii oprócz opieki stacjonarnej sprawowana jest opieka w warunkach domowych – Community. W Polsce taka opieka jest również realizowana, ale w mniejszym zakresie. Uczniowie mogli dokładnie poznać tę formę, gdyż dwa tygodnie stażu odbywali w Community. Placówka partnerska ma bardzo wysoki standard opieki, dzięki czemu uczniowie mieli okazję np. poznać i zastosować w praktyce urządzenia do podnoszenia chorych – hoisty, wanny z podnośnikami i hydromasażem, nowoczesne łóżka dla podopiecznych (urządzenia takie nie są jeszcze stosowane w Polsce).

Projekt w pełni odpowiedział na potrzeby szkoły, gdyż oprócz tego, że uczniowie zdobyli w trakcie stażu kwalifikacje zawodowe, doskonalili także swoje umiejętności językowe oraz kulturowe. Pogłębili znajomość języka angielskiego oraz zwiedzali Londyn i okolice – poznawanie kultury kraju goszczącego sponsorowane było przez instytucję partnerską.

Projekt wywarł wielki wpływ na uczniów. Wielu uczestników mobilności podjęło pracę w placówce partnera, część pracuje tam do dzisiaj, stale zatrudniani są następnicy. Mimo że projekt został zakończony w 2008 r., nawiązany kontakt spowodował, że w dalszym ciągu młodzież szkolna wyjeżdża do pracy w placówce partnerskiej na okres wakacyjny lub świąteczny. Instytucja partnerska zaproponowała bowiem pracę nie tylko uczestnikom mobilności, ale także pozostałym uczniom szkoły. Nie tylko uczniowie odnieśli wymierne korzyści z udziału w projekcie (otrzymując oferty pracy w Wielkiej Brytanii), lecz także środowisko lokalne i otoczenie szkoły w Polsce. Domy pomocy społecznej w Nowym Sączu nawiązały współpracę z zagranicznym partnerem szkoły, a także otrzymały od niego w formie darowizny specjalistyczny sprzęt. Jeden z domów gościł też na stażu pracownicę instytucji brytyjskiej.

Rezultaty uzyskane w projekcie zawierają w sobie potencjał, możliwość wykorzystania ich na szerszą skalę. Zdaniem uczestników mobilności, bardzo dobrą formą opieki

also implemented, but to a smaller extent.

Students could learn about that form in detail as they underwent two weeks training in the community. The partner institution displays a very high standard of care, and the students had an opportunity to learn to operate specialist equipment such as hoists for lifting patients, bathtubs with lifts and whirlpools, and modern beds for the residents (such devices are not yet used in Poland). The project fully met the needs of the school, because, in addition to professional qualifications acquired during the training, the students perfected their linguistic and cultural skills. They improved their knowledge of English and visited London and its neighbouring area. Learning about the culture of the host country was sponsored by the partner institution.

The project had a great impact on the students. Many participants of the mobility were provided employment in the partner's institution and more of the school's students have been employed there. Although the project was completed in 2008, the contacts established still give the young people an opportunity to work in the partner institution

SZKOŁA UTRZYMUJE STAŁY KONTAKT Z INSTYTUCJĄ PARTNERSKĄ THE SCHOOL STILL STAYS IN TOUCH WITH THE PARTNER INSTITUTION

during summer or other holidays. The partner institution has offered work not only to the participants of the mobility, but also to other students of the school.

But it was not only the students who benefited from the participation in the project by finding employment in the UK – the

jest Community. W społeczeństwie starzejącym się jest wiele starszych osób, które posiadają warunki mieszkaniowe na tyle dobre, aby starość spędzić w swoim domu, a nie w domu opieki społecznej. W Anglii sytuacja ta jest rozwiązana w ten sposób, że opiekunowie, jeśli zachodzi taka potrzeba, mieszkają ze swoimi podopiecznymi. Przeniesienie tej formy opieki i doświadczenia nabytego podczas staży do praktyki w naszym kraju byłoby dużym sukcesem i możliwością wykorzystania rezultatów mobilności na dużą skalę.

Cele projektu zostały w pełni osiągnięte. Jednym z nich było zwiększenie szans na zatrudnienie na europejskim rynku pracy. I tak się stało, gdyż część uczestników

local community and school environment in Poland have also benefited. Nursing homes in Nowy Sącz have established collaboration with the school's foreign partner, and have received from it specialized equipment as donation. One of the homes has also hosted an employee of the British institution for training purposes.

The results obtained in the project have a potential for using them on a wider scale. According to the participants of the mobility, community care is a very good form of care. In an ageing society, there are a lot of elderly people who have housing conditions good enough to spend their 'lonely old age' at their own homes, rather than in nursing homes. In England, the caregivers live with their wards, if necessary. Putting this form of care and experience acquired during the training to practice in our country would be a great success and an opportunity to use the

mobilności pracuje w placówce partnera – Nursing Home, kolejni zgłaszają chęć wyjazdu. Nawiązanie współpracy zaowocowało zatrudnianiem tam także absolwentów szkoły, którzy nie byli uczestnikami projektu.

Szkoła ma konkretne plany wykorzystania rezultatów mobilności. Nadal utrzymuje stały kontakt z instytucją partnerską, przenosi doświadczenia nabyte podczas stażu w Wielkiej Brytanii na krajowy grunt oraz zamierza zrealizować następny projekt z tą samą placówką partnerską, bowiem nawiązana współpraca nie zakończyła się wraz z zakończeniem projektu.

results of the mobility on a larger scale.

Project objectives were fully achieved. One of them was to increase employment opportunities in the European labour market. And so it happened as some of the mobility participants now work in the partner's Nursing Home, and further candidates still apply for employment there. Establishment of the cooperation has also resulted in hiring graduates of the school who were not participants in the project.

The school has specific plans to use the results of the mobility. It still stays in touch with the partner institution, transfers the experience gained during the training in the UK onto the local ground, and intends to carry out another project with the same partner institution, as the established cooperation did not end upon completion of the project.

TYTUŁ PROJEKTU / PROJECT TITLE
**Zadziwiająca
Europa Amazing
Europe**

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI / MOBILITY ORGANISER
Zespół Szkół Integracyjnych nr 1
Integracyjna Szkoła Podstawowa nr 67 im.
Janusza Korczaka
No.1 Integration School Compound in Łódź,
No. 67 Janusz Korczak Integration Primary School
ul. Maratońska 47b
94-102 Łódź
tel.: +48 42 258 48 84
www.zsi1.pl

KOORDYNATOR PROJEKTU / PROJECT COORDINATOR
Julita Skulimowska-Wilk

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA
ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE
BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
MOBILITY WAS STAGED:
Program Comenius – Wielostronne Partnerskie
Projekty Szkół Comenius Multilateral School
Partnerships

NUMER PROJEKTU / PROJECT NUMBER
2008-1-PT1-COM06-0052-6

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI / MOBILITY DURATION
09.2008 – 06.2010

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT WEBSITE
www.comenius.ieslasegarra.com

Projekt był wielkim ważnym wyzwaniem dla szkoły, szczególnie ze względu na liczbę uczestniczących w nim placówek. Partnerzy w tym projekcie to 13 szkół z 12 krajów europejskich. Współpraca była wymagająca, ale przyniosła wszystkim wiele satysfakcji. Pozwoliła zarówno uczniom, jak i nauczycielom spojrzeć na Europę jak na wspólne dobro wszystkich jej mieszkańców, a określenie „obywatel Europy” przestało być dla uczestników projektu tylko pięknie brzmiącym sloganem. W ramach projektu oprócz wspólnych aktywności każda ze szkół realizowała swój indywidualny projekt szkolny. W polskiej placówce poszerzano wiedzę na temat własnego miasta

The project has posed a great challenge to the school, especially due to the number of partner schools that participated in it. Partners included 13 schools from 12 European countries. Although the cooperation has been demanding, it has brought a lot of satisfaction to all project partners. It has provided both pupils and teachers with a broader perspective on Europe as the common good of all its inhabitants, and the phrase ‘citizen of Europe’ no longer is for the beneficiaries an empty, though nice slogan. Apart from performing common activities, each partner school has implemented its individual project. The school in Poland has focused on enhancing knowledge about the home city of Łódź. Working on the project has integrated the teaching staff and developed students’ organizational and social skills.

– Łodzi. Prace nad projektem zintegrowały grono pedagogiczne, rozwinęły zdolności organizacyjne i społeczne uczniów.

Współpraca ze szkołami z innych krajów partnerskich stanowiła dla uczniów motywację do pogłębiania wiedzy na temat państw europejskich oraz własnej ojczyzny. Uczniowie chętnie włączyli się w działania projektowe oraz organizowane zajęcia dodatkowe. Często także sami wychodzili z inicjatywą. Jednym z priorytetów była nauka języka angielskiego, tak więc uczniowie oraz nauczyciele podczas wspólnych spotkań, rozmów telefonicznych, czatów internetowych oraz przede wszystkim w korespondencji mailowej posługiwali się tym właśnie językiem.

Chcąc kontynuować współpracę, szkoła rozwijała zawarte kontakty, co zaowocowało napisaniem kolejnego wspólnego projektu pod tytułem „Euro School Links”.

Udało się zrealizować więcej mobilności niż planowano, a więc aż 36 wyjazdów uczniów i nauczycieli. Rezultaty uzyskane w projekcie z jednej strony już zostały wykorzystane w pracy w szkole, z drugiej zawierają w sobie możliwość wykorzystania ich na szerszą skalę. Produkty powstałe w trakcie realizacji projektu (takie jak: strona internetowa, słownik obrazkowy, niezwykle pudełka zawierające tradycyjne przedmioty z innych krajów, prezentacje multimedialne), mogą posłużyć jako pomoc dydaktyczna w nauce dla dzieci

zarówno z Polski, jak i z zagranicy, gdyż napisane są w języku angielskim. Dostęp do strony internetowej oraz bazy produktów jest nieograniczony, więc mogą skorzystać z niej wszyscy zainteresowani.

W związku z potrzebą komunikowania się za pomocą różnorodnych technologii informacyjnych ze środków przeznaczonych na realizację projektu zakupiono 10 laptopów i aparat cyfrowy. Stanowią one środki trwałe, które są wykorzystywane do podtrzymywania zawartych podczas programu kontaktów oraz do współpracy zagranicznej. Sukces projektu to także pozytywna zmiana światopoglądu oraz zachowania osób zaangażowanych. Informacje zawarte na stronie internetowej projektu były już wielokrotnie wykorzystywane

Collaborating with partner schools abroad has motivated pupils to deepen knowledge on the European countries and their homeland. Students have eagerly participated in project activities and in additional classes. Very often, they have acted on their own.

The school wished to continue cooperation, so it has fostered new acquaintances. This has resulted in writing another project entitled Euro School Links.

Pupils and teachers managed to participate in 36 mobilities – which was even more than it was planned.

The results of the project have already been put to use, but they also have a great potential for employing them on a wider scale. Project products include a website, picture dictionary, unique boxes with traditional objects from other countries, multimedia presentations and many other.

podczas samodzielnej pracy uczniów z komputerem na zajęciach Koła Regionalnego (tradycje świąt bożonarodzeniowych w innych krajach europejskich, folklor Polski i Europy, regionalne święta w różnych częściach Europy itd.). Podczas lekcji przyrody, historii oraz języka polskiego i angielskiego uczniowie korzystali z materiałów zawartych zarówno na stronie internetowej, jak i w wykonanych i wydanych kalendarzach oraz słowniku obrazkowym i niezwykłych pudełkach z Czech, Włoch i Anglii. Rezultaty były prezentowane

They are all written in English, so they may be useful as teaching aids in teaching children in Poland and abroad. The website and product base are easily accessible to everyone.

Due to the need to communicate with the use of various information technologies, the school has purchased ten laptops and a digital camera. They were bought with funds allocated to the project, and constitute fixed assets used for maintaining contacts made during the project and for international cooperation. A positive change in the world view and behaviour of the people involved in the project have also been attributed to the programme. The information provided on the website has already been used by many individual students attending the Regional Club classes (Christmas traditions in other European countries, Polish and European folklore, regional festival in various parts of Europe, etc.). During biology, history, Polish and English classes, pupils have used not only the materials posted on the website, but also a picture dictionary and calendars written and published under the project,

PARTNERAMI W TYM PROJEKCIE JEST 13 SZKOŁ Z 12 KRAJÓW EUROPEJSKICH PARTNERS INCLUDED 13 SCHOOLS FROM 12 EUROPEAN COUNTRIES

as well as unique boxes from the Czech Republic, Italy and England. The project results have been presented at the Provincial Congress of the European Clubs in Łódź, where the school has won the first prize in the junior grade category for a cube showing the project activities.

The results of the project are still used and promoted. Teaching aids developed as part of the project help teachers prepare pupils for various arts and language competitions, as well as for knowledge contests. Friendships and acquaintances formed during the programme are strengthened by chats and video chats staged during additional classes. Perfecting English skills by the teaching staff will lead to gaining additional qualifications of teaching English in grades 1-3 and in preschool. Knowledge and experience acquired will help the

podczas wojewódzkiego Zjazdu Kół Europejskich w Łodzi, gdzie szkoła zdobyła I miejsce w kategorii młodszych klas szkolnych, wykonawszy sześcian, który pokazywał działania podejmowane w ramach projektu.

Nadal trwa wykorzystywanie i rozpowszechnianie rezultatów projektu. Pomoce dydaktyczne uzyskane i wykonane podczas działań projektowych pomagają nauczycielom w przygotowaniu uczniów do różnorodnych konkursów artystycznych, językowych i przeglądów wiedzy. Zawarte przyjaźnie i kontakty umacniane są podczas czatów i wideoczatów z uczniami w czasie zajęć dodatkowych. Doskonalenie kompetencji w zakresie języka angielskiego przez kadre nauczycielską prowadzić będzie do uzyskania dodatkowych kwalifikacji – nauczania języka angielskiego w klasach I-III i w przedszkolu. Zdobyta wiedza i doświadczenie będą pomagać placówce przy realizacji kolejnych projektów unijnych, a także przy organizacji codziennej pracy w szkole.

school in the implementation of subsequent European projects and in organising its everyday work.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

Rehabilitacja środowiskowa w neurologii – Program Szkoleniowy Community Based Rehabilitation in Neurology – Training Program

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER
EU Spółka z o.o.
ul. Rolna 155 A02-729 Warszawa
TEL.: +48 790 004 333
contact@reissgroup.eu
www.reissgroup.eu

KOORDYNATOR PROJEKTU PROJECT COORDINATOR
Anna Czernuszenko,
anna.czernuszenko@trango.org

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ – WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED:
Program Leonardo da Vinci – Projekty Partnerskie
Leonardo da Vinci Partnerships

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2008-1-PL1-LE004-00814 1

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
1.08.2008 – 31.07.2010

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT WEBSITE
www.trango.org/pl/leonardo

Celem projektu było promowanie idei rehabilitacji środowiskowej oraz zdobycie wiedzy o tym, jak ją organizować na podstawie wymiany doświadczeń podczas wizyt w organizacjach partnerskich. Temu służyły mobilności realizowane w krajach, gdzie rehabilitacja środowiskowa, czyli rehabilitacja w miejscu zamieszkania lub blisko niego, i usługi świadczone osobom niepełnosprawnym są dobrze rozwinięte – w Wielkiej Brytanii czy Holandii.

Polscy uczestnicy projektu – osoby różnych zawodów (lekarze, fizjoterapeuci, psycholodzy, logopedzi) zaangażowane w rehabilitację – odwiedzały ośrodki specjalistyczne w krajach partnerskich projektu. Celem wizyt było zebranie obserwacji i informacji dotyczących stosowanych w odwiedzanym

The project's goal was to promote the concept of community based rehabilitation and acquiring knowledge on how to organise it based on exchanges of experiences during visits staged at partner organisations. Mobilities have been staged in countries where community based rehabilitation, i.e. rehabilitation in the place where a patient lives or near there, and services provided to the disabled are well developed – that is Great Britain and the Netherlands.

Project participants from Poland, including physicians, physiotherapists, psychologists, and speech therapists who are professionals working in neurological rehabilitation visited specialist centres in partner countries. The visits' goal

was to observe working practices and exchange information on best practices in communication within a highly specialised rehabilitation team; rehabilitation planning with observance of principles of patient centred rehabilitation; methods of involving the patients in the planning and rehabilitation process, as well as collecting information on efficient organisation of a community rehabilitation centre. As part of the project, 24 mobilities abroad and visits of partner in Poland have been staged, which took the form of workshops, conferences and working visits.

Knowledge and experiences gained as a result of mobilities have resulted in the introduction of changes pertaining to the organisation of work and institutional

culture. The changes have been introduced at Department of Developmental Age Rehabilitation of Mazowieckie Centre for Neuropsychiatry and Child and Youth Rehabilitation in Zagórze near Warsaw. The department has been transformed from a full time into a day care facility. Improvements have also included the introduction of new documentation, broadening the scope of competences and responsibilities of therapists, putting emphasis on team work, obtaining information on patients' and parents' expectations, as well as feedback on satisfaction with services.

Project participants have also organised a conference, thanks to which parties interested in community based neurorehabilitation in Poland could

ośrodka dobrych praktyk w zakresie komunikacji w ramach wielospecjalistycznego zespołu rehabilitacyjnego, planowania rehabilitacji zgodnie z zasadą rehabilitacji ukierunkowanej na potrzeby pacjenta, sposobów angażowania odbiorców w planowanie i realizację procesu ich rehabilitacji, a także zebranie informacji dotyczących efektywnej organizacji ośrodka rehabilitacji środowiskowej. Zrealizowane zostały 24 mobilności za granicą oraz wizyty partnerów zagranicznych w Polsce na warsztatach, konferencji oraz podczas wizyt roboczych.

Wiedza i doświadczenie osiągnięte w wyniku mobilności zaowocowały wprowadzeniem zmian w organizacji i kulturze pracy. Zmiany zostały wprowadzone w Oddziale Rehabilitacji Wieku Rozwojowego Mazowieckiego Centrum Neuropsychiatrii i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży w Zagórz

establish contacts and become acquainted with modern approaches to rehabilitation based on human rights, as well as latest achievements in science and knowledge propagated by project participants. Activities aimed at the development of community promoting modern rehabilitation in Poland are continued. A formal dialogue has been established by medical circles aimed at breaking strong barriers prevailing in Poland. The first steps have been taken within the project, which has succeeded in building a highly specialised team who works based on partnership and respect between representatives of various medical professions in Poland.

The training programme developed by the partner group can be used in internal

koło Warszawy (przekształcenie oddziału ze stacjonarnego w dzienny, wprowadzenie nowego wzoru dokumentacji, zwiększenie zakresu kompetencji i odpowiedzialności terapeutów, nacisk na pracę zespołową, pozyskiwanie informacji o oczekiwaniach pacjentów i ich rodziców oraz informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z usług).

Uczestnicy projektu zorganizowali ponadto konferencję, dzięki której osoby zainteresowane neuror rehabilitacją środowiskową w Polsce nawiązały kontakty i miały okazję zapoznać się z promowanym przez realizatorów projektu nowoczesnym podejściem do rehabilitacji, opartym na prawach człowieka oraz na najnowszych osiągnięciach wiedzy i nauki.

**UDAŁO SIĘ
ZBUDOWAĆ
WIELOSPECJALI-
STYCZNY ZESPÓŁ
A HIGHLY
SPECIALISED
TEAM HAS BEEN
CREATED**

Działania mające na celu tworzenie w Polsce środowiska na rzecz nowoczesnej rehabilitacji prowadzone są nadal. Nawiązano formalny dialog i współpracę pomiędzy środowiskami medycznymi, stawiając sobie za zadanie przełamywanie silnych w Polsce barier występujących pomiędzy nimi. Pierwsze kroki poczyniono właśnie w projekcie, gdzie udało się zbudować także po polskiej stronie prawdziwy wielospecjalistyczny zespół oparty na zasadach partnerstwa i wzajemnego szacunku.

Wypracowany przez grupę partnerską Program Edukacyjny nadaje się do dalszego wykorzystania w szkoleniach wewnętrznych w instytucjach partnerów, a także w innych instytucjach zajmujących się rehabilitacją środowiskową w neurologii. Wiele wykładów mogłoby być wykorzystanych na zajęciach dla studentów medycyny/fizjoterapii, psychologii oraz dla lekarzy specjalizujących się w rehabilitacji.

training at partner institutions and other institutions dealing with community rehabilitation in the scope of neurology. Many of the lectures could be used during classes for students of medicine/ physiotherapy/ psychology, and medical practitioners specializing in rehabilitation.

The training programme developed as part of the project can serve as a starting point for works on the development of common European guidelines/standards in rehabilitation community care over patients with chronic disability related to neurological diseases. Such activities require support from international and local scientific associations.

Program Edukacyjny może być dobrym wstępem do prac nad opracowaniem wspólnych europejskich wytycznych/standardów w rehabilitacyjnej opiece środowiskowej nad osobami z przewlekłą niepełnosprawnością w przebiegu chorób neurologicznych. Tego typu działania wymagają wsparcia międzynarodowych i lokalnych towarzystw naukowych.

Program Edukacyjny w formie prezentacji PowerPoint jest dostępny na stronie internetowej i każdy zainteresowany ma do niego pełen dostęp. Z inicjatywy koordynatora powołano do życia Fundację Rehabilitacji Dostępnej TRANGO, która będzie platformą służącą kontynuowaniu działań rozpoczętych w projekcie. Realizatorzy planują ubiegać się o fundusze na pilotażowy projekt wdrożeniowy. Koordynator projektu został powołany do zespołu ekspertów przy ministrze zdrowia opracowujących standardy w rehabilitacji neurologicznej.

The training programme in the form of a Power Point presentation has been posted on the project website and is accessible for the broad public. On the initiative of project coordinator, the Foundation for Accessible Rehabilitation (Polish: Fundacja Rehabilitacji Dostępnej) TRANGO has been established to serve as a platform for the continuation of project activities. Project participants intend to apply for funds for staging a pilot implementation project. At the Ministry of Health, a project coordinator has been appointed for the team of experts who develop standards for neurology rehabilitation.

TYTUŁ MOBILNOŚCI MOBILITY TITLE

Tworzenie kursów e-learningowych – narzędzia i wskazówki praktyczne

Creating E-learning courses – Hands – on tools and Practical tips

REALIZATORKA MOBILNOŚCI INDYWIDUALNEJ INDIVIDUAL MOBILITY BENEFICIARY
Beata Stępień

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA, REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY
Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Powstańców Śląskich w Raciborzu No 1 Primary School with Integration Forms in Racibórz
 ul. Cecylii 30, 47-400 Racibórz
 tel.: +48 32 415 50 17
 e-mail: sp1integracja@wp.pl
 website: www.sp1raciborz.pl

MOBILNOŚĆ ODBYŁA SIĘ W MOBILITY WAS STAGED AT
Acrosslimits – Centrum Doskonalenia Kadry Oświatowej w zakresie nowych technologii, Hamrun, Malta Acrosslimits – In-service Teacher Training Centre in New Technologies, Hamrun, Malta

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA REALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED
Program Comenius – Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej Comenius In-service Training

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2010-2-PL1-COM02-12118

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
11-16.10.2010

Realizatorka mobilności pełni funkcję dyrektora szkoły i określiła cele swojej mobilności oraz wykorzystanie jej rezultatów właśnie z pozycji osoby zarządzającej procesem kształcenia i rozwoju w placówce będącej szkołą podstawową z oddziałami integracyjnymi. Mobilność miała odpowiedzieć na pytanie, czy i w jakim stopniu można wykorzystać e-learning w szkole podstawowej jako narzędzie, metodę wspierającą proces kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Zasadne jej zdaniem byłoby zatem stworzenie nieograniczonego w czasie i dostępie szkolnego serwisu edukacyjnego, z którego mogliby korzystać uczniowie i ich rodzice, a także wzbogacenie usług serwisu o interaktywne formy zajęć. Udział

The beneficiary works as a headmaster at a primary school, hence she presented the objectives and methods of using the results of her mobility from the perspective of a person who manages the teaching and development processes at a primary school with integration forms. The mobility was to provide an answer to the question whether and to what extent e-learning may be implemented at primary schools as a tool/method supporting the process of teaching pupils with special educational needs. In her opinion, it would be justified to create a school educational website, unlimited in time and available to all pupils and their parents, and to provide it with interactive classes.

w kursie miał pomóc w stworzeniu nowego modelu myślenia o edukacji. Edukacji nie tylko dzieci niepełnosprawnych, co edukacji nowego pokolenia – pokolenia cyfrowego. Udział w projekcie dał beneficjentce pewność co do potrzeby wprowadzenia zmian idących w tym właśnie kierunku.

Kurs na Malcie dotyczył obsługi platformy e-learningu typu Moodle oraz zasad funkcjonowania wirtualnej klasy. Omówiono

The beneficiary assumed that attending the course would help to develop a new model of thinking about education; not only about teaching disabled pupils, but about teaching a whole new generation – the digital generation. Thanks to participation in the project, the beneficiary is convinced that introducing changes in this domain is necessary.

The course in Malta focused on handling the Moodle type e-learning platform and the principles of virtual

metodologię prowadzenia wirtualnej jednostki lekcyjnej, zaprezentowano ciekawe pomysły na lekcje, zajęto się także narzędziami multimedialnymi do tworzenia własnych materiałów dydaktycznych. Udział

classroom operation. Topics discussed included the methodology of conducting a virtual teaching unit. Interesting ideas for lessons have been presented along with multimedia tools for creating original teaching materials.

Participation in the mobility confirmed the beneficiary in the belief that today's students need the skills of searching for, processing and organising information in the cyberspace. Therefore, distance, blended (hybrid) and mobile teaching must become priorities in organising the didactic process. Such education policy may boost educational opportunities of pupils, even the youngest ones. The beneficiary is convinced that in order to

w mobilności utwierdził ją w przekonaniu, że dzisiejsi uczniowie potrzebują umiejętności wyszukiwania informacji, przetwarzania jej i segregowania z wykorzystaniem źródeł, jakim jest cyberprzestrzeń. A zatem zdalne nauczanie, nauczanie mieszane (hybrydowe) i edukacja mobilna są priorytetami w organizacji procesu kształcenia. Taka polityka edukacyjna może przyczynić się do zwiększenia szans edukacyjnych uczniów, i to od najmłodszych lat. Aby móc zastosować taki system organizacji nauczania w swojej szkole, beneficjentka uważała, że powinna rozpocząć działania od rozwinięcia własnych kompetencji w tym zakresie. Uczestnictwo w mobilności, aktywny

implement such a system of organisation at her school, it is essential that she raises her own competence in the domain first. Participation in the mobility, active involvement in the activities, sharing experiences with other beneficiaries and the course organisers have broadened her horizons, improved her knowledge of basic tools for creating and managing educational platforms.

Experience and knowledge of interactive educational platforms acquired during the mobility has laid grounds for a series of actions taken after coming back to home institution. Young teachers' positive reaction to the imperative of active teaching with the use of latest technologies entailed the purchase of equipment to furnish eight classrooms; interactive whiteboards, OHPs and laptops. Wireless internet access was provided for the whole school building.

udział w zajęciach, wymiana doświadczeń z uczestnikami i osobami prowadzącymi zajęcia poszerzyły jej horyzonty, a także przyczyniły się do podwyższenia kompetencji w zakresie znajomości podstawowych narzędzi do tworzenia i zarządzania platformami edukacyjnymi.

Zdobyte doświadczenie i wiedza na temat interaktywnych platform edukacyjnych pociągnęły za sobą szereg działań po zakończeniu mobilności. Pozytywne odniesienie się młodych pedagogów do konieczności aktywnego nauczania z wy-

**UDZIAŁ W KURSIE
MIAŁ POMOC
W STWORZENIU
NOWEGO MODELU
MYŚLENIA
O EDUKACJI THE
BENEFICIARY
ASSUMED THAT
ATTENDING THE
COURSE WOULD
HELP TO DEVELOP
A NEW MODEL OF
THINKING ABOUT
EDUCATION**

korzystaniem nowoczesnych technologii przyczyniło się do wyposażenia ośmiu klasopracowni w zestawy tablic interaktywnych z projektorami i laptopami. Cała szkoła została „podłączona” do sieci za pomocą bezprzewodowych łączy internetowych. Działania beneficjentki związane z wykorzystaniem rezultatów mobilności skupiają się na wdrożeniu nowego systemu organizacji kształcenia, gdzie rolę wspomagającą będą pełnić nowe technologie informatyczne i interaktywne systemy edukacyjne. Udział w mobilności dał

In her actions to put the results of the mobility to good use, the beneficiary has focused on implementing a new system of education organisation supported by modern information technologies and interactive teaching systems. She wants to offer interesting activation methods, interactivity, and new systemic solutions. Participation in the mobility has provided the beneficiary with indispensable knowledge, and helped her define the plans for using the knowledge. First, gifted pupils will be provided with the support. They will pave the way for a new approach to educational services and hopefully will become the driving force for other students to face the challenge. When it comes to disabled pupils, the beneficiary plans to gradually encourage them and their parents to use the new interactive school services offered on the Internet.

jej realizatorce potrzebną wiedzę, wytyczył ścieżkę oraz pozwolił skonkretyzować plany wykorzystania tej wiedzy.

W ramach działań podejmowanych przez beneficjentkę w pierwszej kolejności wsparciem zostaną objęci uczniowie szczególnie uzdolnieni. Oni pozwolą na przetarcie szlaku do nowej jakości w odbiorze usługi edukacyjnej i – wyraża nadzieję – staną się motorem do podjęcia wyzwania przez innych. W przypadku uczniów niepełnosprawnych, z dysfunkcjami oraz ich rodzin realizatorka mobilności planuje stopniowe ich włączanie do korzystania z nowego systemu, jakim jest szkolna interaktywność w sieci.

TYTUŁ MOBILNOŚCI MOBILITY TITLE
**Zastosowanie ICT
 w nauczaniu i uczeniu
 się metodą projektu
 edukacyjnego
 ICT for Collaborative,
 Project-Based, Teaching
 and Learning**

REALIZATORKA MOBILNOŚCI INDYWIDUALNEJ INDIVIDUAL
 MOBILITY BENEFICIARY
Iwona Przemek

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA,
 REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION
 WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY

**Zespół Szkolno-Przedszkolny w Studzienicach
 School and Preschool Compound in Studzienice
 43-215 Studzienice
 ul. K. Szewczyka 74
 tel./fax: +48 32 211 52 01
 e-mail: sp16studzienice@interia.pl
 website: www.sp16.pless.pl**

MOBILNOŚĆ ODBYŁA SIĘ W MOBILITY WAS STAGED AT
**w firmie szkoleniowej Smart Solutions Ltd.
 na Malcie the Smart Solutions Ltd. training
 company in Malta**

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA
 ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
 MOBILITY WAS STAGED

**Program Comenius – Mobilność Szkolnej Kadry
 Edukacyjnej Comenius In-service Training**

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2010-1-PL1-COM02-08981

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
8-14.08.2010

Dzięki wiedzy zdobytej podczas mobilności beneficjentka napisała innowacyjny program *Technologie multimedialne w nauczaniu języka angielskiego*. Program ten jest realizowany eksperymentalnie z uczniami klasy V jej szkoły, w ramach godzin do dyspozycji dyrektora. Uczniowie zyskali dwie dodatkowe, bezpłatne lekcje języka angielskiego tygodniowo, na które chętnie chodzą i z przyjemnością uczą się języka angielskiego. Pragnie rozszerzyć realizowanie innowacyjnego programu na inne klasy.

Przed wyjazdem na kurs realizatorka mobilności nie wykorzystwała ICT w swojej pracy nauczyciela języka angielskiego, nie posługiwała się sprzętem dostępnym

Knowledge gained during the mobility allowed the beneficiary to write an innovative curriculum entitled Multimedia Technology in Teaching English, which is currently implemented as an experiment with the students of grade 5 in her home school within the optional hours at headmaster's disposal. Every week, pupils are offered additional two classes of English. They attend the classes eagerly and participate in the activities with pleasure. The beneficiary wishes to apply the innovative curriculum to pupils of other grades.

Prior to leaving for the course, neither had the beneficiary employed ICT in her work as a teacher of English nor had she used the equipment available at school. She gained priceless knowledge without incurring any costs – as she indicates while assessing

the benefits of mobility. In her opinion, it was also an extremely valuable language training. The organizers of the course created a website for the participants and required from them active involvement and exchange of experiences.

During the mobility, she obtained excellent training materials and software. She also learned to aid her teaching process with 11 different applications: Photo Story 3 for making slide shows with the use of photographs, Concept Mapping for developing mind maps, Monkey Jam for making animations, PowerPoint for working with children with special educational needs, WordPress for writing a blog, Wikispaces for website creation, Audacity for sound recording and editing, Windows Movie Maker for video processing, Prezi for creating sophisticated presentations, Comic Life for creating cartoons, Photosynth for creating panoramic photos. She has used

NAWIĄZANE KONTAKTY ZAOWOCOWAŁY WSPÓLNYM PROJEKTEM COMENIUSA NEW ACQUAINTANCES HAS RESULTED IN A COMENIUS PROJECT

the aforementioned applications to develop educational aids and interactive tests, and thus to make her classes more interesting. She has learnt to work with the use of interactive whiteboard and the Activprimary software to a greater extent. Making new acquaintances has resulted in writing a common Comenius Partnership project and collaboration within the "Folk Tales in Europe" eTwinning project.

During the additional English classes, pupils worked on preparing multimedia materials, presentations, and a cartoon – works that won awards and distinctions in the interschool provincial competition Your English Keyboard (Polish: Po angielsku na klawiaturze). Combining multimedia techniques with the curriculum for teaching English has increased the attractiveness

w szkole. Dzięki wyjazdowi zyskała bezcenną wiedzę, nie ponosząc żadnych kosztów, na co wskazuje, oceniając korzyści wyniesione z mobilności. Było to też, jej zdaniem, niezwykle wartościowe szkolenie językowe. Organizatorzy kursu stworzyli stronę internetową dla uczestników i wymagali od nich aktywnego udziału i wymiany doświadczeń.

Podczas mobilności uczestniczka otrzymała świetne materiały szkoleniowe i zapis oprogramowania. Nauczyła się stosować w nauczaniu 11 różnych programów (Photo Story 3 do tworzenia pokazów slajdów ze zdjęć, Concept Mapping do tworzenia map myśli, Monkey Jam do tworzenia animacji, PowerPoint do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, WordPress do pisania bloga, Wikispaces do tworzenia stron internetowych, Audacity do nagrywania i edycji dźwięku, Windows Movie Maker do obróbki filmów, Prezi do tworzenia zaawansowanych wizualnie prezentacji, Comic Life do tworzenia komiksów, Photosynth do tworzenia zdjęć przestrzennych). Programy te wykorzystuje do tworzenia pomocy naukowych i interaktywnych testów, dzięki czemu lekcje są ciekawsze. Nauczyła się lepiej wykorzystywać tablicę interaktywną i oprogramowanie Activprimary. Nawiązanie kontaktów zaowocowało napisaniem wspólnego projektu partnerskiego Comeniusa i współpracą w ramach eTwinningu w projekcie „Folk Tales in Europe”.

Na dodatkowych zajęciach z języka angielskiego uczniowie pracowali nad przygotowaniem materiałów multimedialnych, prezentacji, komiksu, prac w międzyszkolnym konkursie wojewódzkim „Po angielsku na klawiaturze”, za co dostali nagrody i wyróżnienia. Połączenie programu nauczania języka angielskiego z wykorzystaniem technik multimedialnych zwiększyło atrakcyjność oferty szkoły oraz przyczyniło się do

poprawy jakości jej pracy. Szkoła włączyła się do programu MEN „Rok Odkrywania Talentów” i został jej przyznany tytuł „Szkoły Odkrywców Talentów”. Na stronie www.roktalentow.men.gov.pl/projekt-szkola-odkrywcow-talentow zajęcia prowadzone przez beneficjentkę mobilności są przedstawione jako jeden z czynników, dzięki którym szkoła na ten tytuł zasłużyła.

of the school's offer and contributed to improving the quality of its work. The school has joined the Talents Year (Polish: Rok Odkrywania Talentów) programme organised by the Ministry of National Education and was granted the title of a Talent School (Polish: Szkoła Odkrywca Talentów). On the www.roktalentow.men.gov.pl/projekt-szkola-odkrywcow-talentow website, the classes conducted by the beneficiary are featured as one of the factors, which helped the school win the title.

TYTUŁ MOBILNOŚCI MOBILITY TITLE

Trzy razy T – teoria, nauczanie, technologie: nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych Triple T-Theory, teaching, technology: teaching and learning with ICT

REALIZATOR MOBILNOŚCI INDYWIDUALNEJ INDIVIDUAL MOBILITY BENEFICIARY

Piotr Sikora

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENT PRACOWAŁ, REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY

Urząd Gminy w Tarnowcu
Municipal Office in Tarnowiec
38-204 Tarnowiec,
tel.: + 48 13 442 40 89
e-mail: ugtarnowiec@ugtarnowiec.pl

MOBILNOŚĆ ODBYŁA SIĘ W MOBILITY WAS STAGED AT

Wizyta Studyjna została zorganizowana przez lokalne władze edukacyjne w Istanbule, Turcja
A study visit hosted by local education authorities in Istanbul, Turkey

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED

Program Wizyty Studyjne Study Visits

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER

2010-SV-01-PL-LLP-01824

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION

4-8.10.2010

Uczestnik mobilności od kilkunastu lat jest pracownikiem Urzędu Gminy w Tarnowcu. Od początku pracy samorządowej zajmuje się sprawami gminnej oświaty. Stale poszukuje możliwości podnoszenia własnych umiejętności zawodowych. Wizyta studyjna w Turcji była dla niego ważnym przedsięwzięciem nie tylko ze względu na doskonalenie zawodowe, ale też nawiązanie licznych nowych kontaktów z osobami z krajów europejskich odpowiedzialnymi na różnych szczeblach za kreowanie polityki oświatowej w swoim środowisku. Indywidualna mobilność wyposaża go w doświadczenie i niezbędne umiejętności, w tym w umiejętność pracy w grupie osób reprezentujących różne kultury, co chciałby wykorzystać w kolejnych programach umożliwiających współpracę z partnerami europejskimi.

The beneficiary has worked at the Municipal Office in Tarnowiec for several years. Throughout his career in the local government, he has concentrated on the issues of education on the municipal level.

He has consistently sought opportunities to improve his professional qualifications. A study visit in Turkey has been of great importance to him, as it was an excellent opportunity for professional development and establishing contacts with other Europeans policy makers responsible for shaping educational policy at different levels. The mobility has provided him with indispensable experiences and skills, including the ability to work in a multicultural

DZIĘKI MOBILNOŚCI ZYSKAŁ DOŚWIADCZENIE I NIEZBĘDNE UMIEJĘTNOŚCI THE MOBILITY HAS PROVIDED HIM WITH INDISPENSABLE EXPERIENCES AND SKILLS

Jako pracownik współodpowiedzialny za kreowanie lokalnej polityki oświatowej widzi potrzebę zmotywowania zarówno nauczycieli, jak i uczniów do aktywniejszego wykorzystywania technologii IT w procesie edukacyjnym. Szkoły prowadzone przez gminę Tarnowiec są w dużym stopniu wyposażone w sprzęt komputerowy, pozyskany przede wszystkim w ramach zrealizowanych programów unijnych, i możliwe jest przeniesienie oraz zastosowanie tu pomysłów i rozwiązań poznanych podczas mobilności, bowiem wizyta studyjna stworzyła ramy do dzielenia się doświadczeniem w zarządzaniu oświatą. Dzięki mobilności jej realizator lepiej będzie mógł diagnozować problemy występujące w tym zakresie i znajdować adekwatne sposoby ich rozwiązania poprzez podejmowanie trafnych decyzji w sprawie wyposażenia placówek w niezbędny sprzęt komputerowy oraz in-

spirowanie i inicjowanie nowych form jego wykorzystywania.

Po zakończeniu mobilności jej rezultaty zostały już wykorzystane. Beneficjent pośredniczył w nawiązaniu kontaktu pomiędzy jedną ze szkół tureckich i szkołą prowadzoną przez sąsiedni samorząd miasta Jasła. Ponadto dzięki zaznajomieniu się z realiami, w jakich funkcjonują szkoły w Istambule, mógł wielokrotnie dzielić się na gruncie zawodowym spostrzeżeniami dotyczącymi różnic i podobieństw systemów edukacyjnych. Zaproponował także pomoc w zakresie zorganizowania wizyty studyjnej, której celem byłaby prezentacja nowatorskiego programu edukacyjnego realizowanego przez samorząd miasta Gorlice, w którym

group, which he would like to use in subsequent European partnership programmes.

Being an officer responsible for shaping local educational policy, the beneficiary stresses the need for encouraging both teachers and students to use more actively information technologies in the teaching process. As most of the schools run by the Municipal Office in Tarnowiec are equipped with computers, acquired mostly through EU programmes, it is possible to transfer and implement on this ground ideas and solutions he came across during the mobility, since the programme has created a framework for exchanging experiences in managing education. The mobility has fostered his ability to recognise problems in this domain and to apply adequate solutions by taking decisions on equipping schools with essential hardware, as well as by inspiring

and initiating new forms of its exploitation.

After completing the mobility, the beneficiary has already put its effects to good use; he has worked as an intermediary in establishing contact between a school in Turkey and a school run by local government of a neighbouring city of Jasła.

Moreover, his observations of the realities in which Istanbul schools operate has constituted the basis for a discussion among professionals concerning both the differences and similarities between education systems in the two countries. The beneficiary has also offered his help in organising a study visit, which would aim at presenting an innovative educational programme implemented by local authorities of Gorlice, whose participants include pupils of lower secondary school run by the municipality of Tarnowiec.

The beneficiary has defined the plans for putting the mobility results to good use. All of mobility participants have noticed that smart boards, a type of an interactive whiteboards, common in the majority of schools in

**BENEFICJENT
BĘDZIE ZACHĘCAŁ
SZKOŁY DO
PODJĘCIA
WSPÓŁPRACY
Z PARTNERAMI
ZAGRANICZNYMI
THE BENEFICIARY
INTENDS TO
ENCOURAGE
THE SCHOOLS
TO COOPERATE
WITH FOREIGN
PARTNERS**

uczestniczą m.in. uczniowie z prowadzonego przez gminę Tarnowiec gimnazjum.

Realizator mobilności ma konkretne plany dalszego wykorzystania rezultatów wizyty. Wszyscy jej uczestnicy zwrócili uwagę na bardzo efektywne zastosowanie w procesie nauczania tablic interaktywnych typu smart board, w które wyposażona była większość szkół, co mogli zaobserwować w Istambule. Chciałby, aby uczniowie i nauczyciele z prowadzonych przez samorząd gminy placówek również mieli takie możliwości. Jego marzeniem jest w związku z tym wyposażenie szkół w tego typu sprzęt. Ponadto będzie zachęcał szkoły do podjęcia współpracy z partnerami zagranicznymi w ramach różnorodnych programów europejskich.

Istanbul were very effectively employed in the teaching process. The beneficiary would like to provide pupils and teachers at schools run by the municipality with similar opportunities. It is his dream to furnish the classrooms with such of equipment. Furthermore, he intends to encourage the schools to cooperate with foreign partners as part of various European programmes.

A photograph of two young people, a woman and a man, engaged in a community project. They are wearing raincoats (one yellow, one blue) and are painting a large metal structure, possibly a playground or public art piece, with rollers. The background shows a clear blue sky and a building. The text is overlaid on a blue rectangular area in the bottom left corner.

PREZENTACJA
WYRÓŻNIONYCH
PROJEKTÓW
**PRESENTATION OF
PROJECTS AWARDED
WITH HONOURABLE
MENTIONS**

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

Praktyka zawodowa w Słowacji formą zwiększenia konkurencyjności i szans na europejskim rynku pracy Vocational Training in Slovakia as a Form of Increasing Competitiveness and Chances on the European Labour Market

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER

Zespół Szkół Ekonomicznych Imienia Oskara Langego Oskar Lange School of Economics Compound
ul. dr. Urbanowicza 2, 41-500 Chorzów
tel.: +48 32 241 17 23
zsef@poczta.onet.eu, www.zse-chorzow.pl

KOORDYNATOR PROJEKTU PROJECT COORDINATOR

Halina Łoskoczyńska

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED:

Program Leonardo da Vinci – Projekty Partnerskie Leonardo da Vinci Partnerships

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER

PL_08_LLP_-LdV_IVT_14026

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION

07.01.2009 - 16.10.2009

W wykorzystanie środków programu Leonardo da Vinci na organizację stażu na europejskim rynku pracy wpisuje się w poszukiwanie przez szkołę innowacyjnych form kształcenia. Projekt obejmujący zorganizowaną, dofinansowaną mobilność edukacyjną był doskonałą formą uzupełnienia edukacji zawodowej. Praktyka zagraniczna umożliwiła wykonywanie pracy w nieznanych warunkach i przy wykorzystaniu w zawodzie języka obcego.

Nauczyciele realizujący projekt wykorzystali doskonalone w nim umiejętności na uczestniczenie w kolejnych przedsię-

U sing the Leonardo da Vinci funds for the organisation of vocational training in the European labour market forms an element of the school's search for innovative forms of education. The project included organised funded educational mobility and was a perfect supplement to vocational education. The training abroad was an opportunity to work in unfamiliar conditions and use a foreign language for professional purposes.

The teachers implementing the project used the newly acquired skills in subsequent European cooperation projects: a preparatory visit and submission of an application for a study visit.

The knowledge and experience gained from working in the mobility project have been used to introduce changes in the school in terms of planning the teaching and organisational structure. Although

wzięciach współpracy europejskiej (Wizyta Przygotowawcza, złożenie wniosku na Wizytę Studyjną).

Zdobyta wiedza i doświadczenie wyniesione z pracy w projekcie mobilności posłużyły do wprowadzenia w szkole zmian w zakresie planowania dydaktycznego i struktury organizacyjnej. Mimo że realizacja stażu zagranicznego w porównaniu do praktyk krajowych jest o wiele trudniejsza pod względem merytorycznym i organizacyjnym, to w planach pracy szkoły począwszy od 2009 r. wprowadzono na stałe 4 tygodnie praktyki zagranicznej, chętnie oczekiwanej przez uczniów, rodziców i nauczycieli. Udział w programie europejskim wzmacnia pozycję szkoły w środowisku lokalnym i ma istotny wpływ na rekrutację do klas pierwszych.

Dokonano zmian w strukturze zarządzania szkołą. Powołany doraźnie na potrzeby projektu w Słowacji Zespół Koordynujący został przekształcony w stały zespół zadaniowy o nazwie Komisja ds. projektów edukacyjnych współfinansowanych przez UE. Zgłoszony projekt stażu w Wielkiej Brytanii w kon-

implementation of foreign training is much more difficult compared to domestic training in terms of contents and organisation, since 2009 the school's curriculum has consistently contained four weeks of training abroad, which is always eagerly awaited by the students, parents and teachers. As a result, changes have been introduced to the structure of school management. A Coordination Team appointed temporarily for project purposes in Slovakia has been transformed into a permanent task force called Committee for EU Funded Educational

kursie 2010 uzyskał dofinansowanie dla 24 uczestników (realizacja w toku), a w konkursie 2011 opracowano wniosek na projekt mobilności dla 36 uczniów.

Duże zainteresowanie uczniów bezpłatnymi dla nich stażami zagranicznymi szkoła wykorzystuje w pracy dydaktyczno-wychowawczej jako instrument motywacji do podniesienia wyników nauczania, w tym języka angielskiego i kreowania pozytywnych postaw. W ramach obchodów 115. rocznicy szkoły zorganizowany zostanie panel na temat: „Jak przygotować do zawodu, aby uzyskać sukces zawodowy”. W dyskusji wezmą udział nauczyciele oraz absolwenci, w tym uczestnicy projektu stażu zawodowego dla uczniów programu Leonardo da Vinci.

Projects. The project submitted for competition 2010 consisting in the training staged in the UK received funding for 24 participants (implementation in progress), and in the competition in 2011, an application for a mobility project for 36 students was submitted.

The students' large interest in the free training abroad is used by the school in its teaching and educational work as a motivation tool to improve teaching outcomes, including English language skills and creation of positive attitudes. As part of the school's 115th anniversary celebrations, the panel entitled How to Prepare for a Profession to Ensure Success will be organised. The discussion will be attended by teachers and graduates, including participants of the vocational training project organised under the Leonardo da Vinci programme.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE
Uczyć dzieci żyć
Teaching Children How to Live

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER
Przedszkole Samorządowe nr 6 im. Jana Pawła II
No. 6 John Paul II Kindergarten
osiedle Gaj 32, 32-541 Trzebinia
tel.: +48 32 711 86 66
www.trzebinia.pl

KOORDYNATOR PROJEKTU PROJECT COORDINATOR
Jadwiga Kielbus

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA
 ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE
 BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
 MOBILITY WAS STAGED:
Program Comenius – Wielostronne Partnerskie
Projekty Szkół Comenius Multilateral School
Partnerships

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2008-1-SKI-COM06-00018 3

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
7.08.2008 – 31.07.2010

Projekt stał się punktem wyjścia do kreowania nowej tożsamości przedszkolaka – obywatela Europy. Nadał wymiar europejski edukacji przedszkolnej. Zaktywizował wszystkich członków edukacyjnej społeczności przedszkolaka: rodziców, nauczycieli, pracowników administracji i obsługi placówki, jak również społeczność lokalną i władze miasta Trzebini w działaniach służących promowaniu i respektowaniu dziecięcych praw oraz egzekwowaniu dziecięcych obowiązków. W realizację projektu włączyła się poradnia psychologiczno-pedagogiczna i organ prowadzący przedszkole.

Wprowadzono do programu nowe treści przybliżające tradycję i kulturę dzieci z innych krajów Europy. Przedszkole

The project has been a starting point for creating a new identity of a preschooler – a citizen of Europe. It has given preschool education a European dimension. It has activated all members of the preschooler’s educational community: parents, teachers, administrators, as well as the local community and the authorities of Trzebinia to promote and respect children’s rights and enforce children’s responsibilities. The Psychological and Pedagogical Clinic and the preschool operator also were engaged in the project.

New contents have been introduced to the curriculum, approximating the traditions and cultures of children from other countries in Europe. The preschool stages regular meetings for the six year olds from Trzebinia

proceeds cyclical meetings for Trzebińskie six-year-olds under the banner „I am a Little European”. Enjoying one great popularity, whose proof is the large participation of Trzebińskie preschoolers in common games, games and contests.

Results achieved in the project broadened the educational offer of all preschools participating in it. The resulting educational package for parents and teachers of preschool children in the form of a calendar for the school year 2010/2011 is a readily available and still up to date teaching aid.

entitled I’m a Little European. They enjoy great popularity, as evidenced by strong participation of Trzebinia preschoolers in games and contests.

Project results have expanded the educational offer of all preschools participating in it. The resulting educational package for parents and teachers of preschool children in the form of a calendar for the school year 2010/2011 is a readily available and still up to date teaching aid. It contains 10 scenarios of educational situations, which introduce children’s rights: the right to family life. to their own nationality,

current help. It contains 10 scenarios of educational situations introducing the child to the world of his rights: the right to life in the family, to his own nationality, to education, to health and prosperity, to professional care, to freedom, peace and equality. It includes illustrations of the rights, methods and forms of working with children, artistic techniques, and teaching aids, which permit to introduce and consolidate the contents on children’s rights. The contents are presented in the form of a calendar for a purpose. It has been proposed by the Polish preschool due to its advantages of practicality and reasonableness: it is useful in every home and educational institution, and practical in application.

Project products have been distributed among teachers and caregivers of preschool children across Poland.

to education, to health and prosperity. They also feature the right to shelter, to professional care, to freedom, peace and equality. It includes illustrations of the rights, methods and forms of working with children, artistic techniques, and teaching aids, which permit to introduce and consolidate the contents on children’s rights. The contents are presented in the form of a calendar for a purpose. It has been proposed by the Polish preschool due to its advantages of practicality and reasonableness: it is useful in every home and educational institution, and practical in application.

Project products have been distributed among teachers and caregivers of preschool children across Poland.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE
Zostawcie nam zdrowy świat Leave Us a Healthy World

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER
Szkoła Podstawowa nr 10 im. Tadeusza Kościuszki
No. 10 Tadeusz Kościuszko Primary School
 ul. Towarowa 21
 66-400 Gorzów Wlkp.
 tel.: +48 95 722 53 92
 e-mail: sp10@edu.gorzow.pl
 website: <http://gorzowsp10.vixo.pl>

KOORDYNATOR PROJEKTU PROJECT COORDINATOR
Katarzyna Klimczak

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED:
Program Comenius – Wielostronne Partnerskie Projekty Szkół Comenius Multilateral School Partnerships

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2008-1-R01-COM06-000464

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
sierpień 2008 – lipiec 2010

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT WEBSITE
<http://LeaveUsAHealthyWorld.hi5.com>

Dzięki projektowi u uczniów zostało zasiane „ziarenko” świadomości ekologicznej. Oprócz mobilności – wizyt partnerskich szkoła realizowała takie zadania, jak: wzięcie udziału w ogłoszonym przez urząd miasta konkursie na zbiór puszek, zebranie w ciągu dwóch lat około 10 ton makulatury czy akcja „Zdrowe śniadanie”, w którą zostali włączeni rodzice.

Rezultaty wypracowane w projekcie można wykorzystać jako materiały dydaktyczne na lekcjach różnych przedmiotów, mogą one także stanowić inspirację dla innych zainteresowanych ekologią (spoty wideo „Posprzątajmy środowisko” oraz

The project promoted environmental awareness among students. In addition to mobility; partnership visits, the school implemented such tasks as a competition for the collection of cans (announced by the City Hall), collection of about 10 tons of waste paper over two years, and the Healthy Breakfast campaign, in which the parents were engaged as well.

The results achieved under the project may be used as teaching materials in the classroom, and may also be an inspiration for others interested in ecology. They include video films, such as Let's Clean Up the Environment and Recycle, as well as a dictionary of ecology, literary works, and arts works about ecology. The park established around the school will be a source of oxygen and give shade, and the ecological path with planted species of plants

„Recycle”, słownik ekologiczny, prace literackie, prace plastyczne i artystyczne na temat ekologii). Park założony wokół szkoły będzie stanowić źródło produkcji tlenu, miejsce dające cień, a ścieżka ekologiczna

is used in natural science classes. Project results have been posted on its website: <http://LeaveUsAHealthyWorld.hi5.com>

The project has ended, but efforts continue to change the attitudes and shape the ecological habits in students. Every day, containers are used in the school for selective waste collection, such as waste paper and batteries, as well as plastic screw caps for charity.

The practical knowledge gained during the project was used when developing a new project with new partner schools. Owing to international partnership projects, the school has become a place of European cooperation, and is perceived as an attractive educational institution.

wraz z posadzonymi gatunkami roślin służy na lekcjach przyrody. Dzięki stronie internetowej projektu (<http://LeaveUsAHealthyWorld.hi5.com>) uzyskane rezultaty są ogólnie dostępne.

Projekt się zakończył, ale kontynuowane są działania zmierzające do zmiany postaw uczniów i kształtowania u nich nawyków ekologicznych. Na co dzień wykorzystywane są pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów (służące gromadzeniu w szkole makulatury, baterii, puszek), a także – w ramach akcji charytatywnej – plastikowych nakrętek.

Zdobyta w ramach realizacji działań projektowych praktyczna wiedza została wykorzystana podczas pisania nowego projektu z nowymi szkołami partnerskimi. Dzięki międzynarodowym projektom partnerskim szkoła stała się miejscem współpracy europejskiej i tak właśnie jest postrzegana w środowisku – jako atrakcyjne miejsce nauki.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE
**Wzmocnienie
 umiejętności
 pracowników Biura
 GIODO Improving the
 Skills of GIODO Staff**

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER
**Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych
 Osobowych Bureau of the Inspector General for
 Personal Data Protection (GIODO)**
 ul. Stawki 2
 00-193 Warszawa
 tel.: +48 22 860 73 95, +48 22 860 73 12

KOORDYNATOR PROJEKTU PROJECT COORDINATOR
Beata Batorowicz,
 e-mail: b_batorowicz@giodo.gov.pl

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA
 ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE
 BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
 MOBILITY WAS STAGED:
**Program Leonardo da Vinci – Projekty wymiany
 doświadczeń (VETPRO) Leonardo da Vinci Mobility
 Projects – VET Professionals (VETPRO)**

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
PL/09/LLP-LdV/VETPRO/140419

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
2009-2010

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT WEBSITE
www.giodo.gov.pl

Biuro GIODO – jedyny organ sto-
 jący na straży przestrzegania
 prawa z zakresu ochrony da-
 nych osobowych – jest stosun-
 kowo nową instytucją w struk-
 turze administracji państwowej.
 Mobilność miała zatem na celu wymianę
 i zebranie doświadczeń między pracowni-
 kami Biura GIODO a reprezentantami in-
 nych organów ochrony danych osobowych
 (ODO) w Unii Europejskiej. Biuro starało
 się zaangażować w projekt jak najwięk-
 szą liczbę pracowników. Podjęte działania
 były kontynuacją i rozwinięciem wcześniej
 zrealizowanego projektu mobilności zaty-
 tułowanego „Nowe kompetencje osób od-

Bureau of the Inspector General
 for Personal Data Protection
 (GIODO), being the only body
 responsible for the enforcement
 of personal data protection law,
 is a relatively young institution
 operating within state administration in
 Poland. Mobility has aimed at the exchange
 of experiences between GIODO staff and
 employees of other bodies responsible for
 personal data protection that operate across
 the European Union. GIODO has attempted to
 involve possibly the largest number of its
 employees in the project. Actions taken as
 part of the project have been a continuation
 of a former mobility project entitled New
 Competences for Officers Responsible for
 the Enforcement of Personal Data Protection
 Law. All the GIODO employees have benefited
 from in-service training as part of the
 mobility, as mobility participants have shared
 their knowledge with other officers during

powiedzialnych za wykonywanie przepisów
 ochrony danych osobowych”. Doskonale-
 nie zawodowe dzięki mobilnościom objęto
 wszystkich pracowników, bowiem zdobyta
 na wyjazdach wiedzą jej uczestnicy dzie-
 lili się z całym zespołem, prowadząc we-
 wnętrzne szkolenia. Problematyka wizyt
 obejmowała: omówienie zagadnień związa-
 nych z tworzeniem i wdrażaniem w krajach
 partnerów ustawodawstwa dot. ODO; omó-
 wienie struktury instytucjonalnej i podstaw
 prawnych do funkcjonowania organów ODO
 w krajach partnerów; działania w zakresie
 rejestracji lub notyfikacji zbiorów danych

**DOSKONALENIE
 ZAWODOWE DZIĘKI
 MOBILNOŚCIOM
 OBJĘŁO
 WSZYSTKICH
 PRACOWNIKÓW
 ALL THE GIODO
 EMPLOYEES HAVE
 BENEFITED FROM
 THE MOBILITY**

osobowych; działania kontrolne – w tym
 w zakresie technologii IT; procedury skar-
 gowe; działania w zakresie orzecznictwa
 i legislacji; omówienie współpracy między-
 narodowej, w tym uczestnictwa w europej-
 skich i międzynarodowych organach, ze-
 spotach czy grupach roboczych związanych
 z problematyką ODO. Przekazana (również
 w raporcie końcowym) wiedza umożliwia
 implementację poszczególnych rozwiązań
 na danych stanowiskach pracy, wpływając
 na poprawę funkcjonowania całego urzędu.
 Przeniesiono pewne rozwiązania legislacyj-
 ne stosowane w innych krajach czy uprosz-
 czono formularz rejestracyjny.

internal trainings. Mobilities were devoted
 to: discussing issues related to the drafting
 and implementation of personal data
 protection law in partner countries,
 discussing institutional structure and legal
 bases for the operation of personal data
 protection bodies in partner countries,
 activities related to registration or
 notification of personal data files, control
 activities, including IT technology, complaint
 procedures, activities concerning judicature
 and legislation, discussing international
 cooperation, including participation in
 European and international bodies, teams
 and working groups devoted to personal data
 protection. Knowledge shared and this
 included in the final report allows for the
 implementation of individual solutions for
 specific positions, which positively affects
 the operations of the whole bureau. Certain
 legislative solutions have been transferred
 from other countries, for example the
 registration form has been simplified.

Zarządzanie w Łańcuchu Żywnościowym – doświadczenia europejskie i rozwiązania lokalne
Food Chain Management – European Experiences and Local Solutions

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER
 Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie Warsaw University of Life Sciences (SGGW)
 ul. Nowoursynowska 166
 02-787 Warszawa
 tel.: +48 22 593 42 20
 website: www.sggw.pl

KOORDYNATOR PROJEKTU PROJECT COORDINATOR
 Agata Malak-Rawlikowska,
 e-mail: agata_malak_rawlikowska@sggw.pl

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED:
 Program Leonardo da Vinci – Projekty Partnerskie Leonardo da Vinci Partnerships

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
 2008-1-SK1-LE004-00009 7

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
 1.08.2008 – 31.07.2010

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT WEBSITE
 www.asyfsk/leonardo.htm

Celem projektu była poprawa jakości kształcenia profesjonalnego dla przedstawicieli sektora agrobiznesu dzięki międzynarodowej współpracy instytucji uczestniczących w działaniach projektowych. Projekt FEELS dał uczestnikom (zarówno pracownikom Wydziału Nauk Ekonomicznych, jak i słuchaczom seminariów – rolnikom i przedstawicielom firm agrobiznesu) unikalną możliwość łączenia wiedzy teoretycznej z praktycznymi przykładami jej wykorzystania w różnych krajach. Projekt był ważny także z punktu widzenia budowania i umacniania sieci współpracy pomiędzy instytucjami naukowymi oraz przedstawicielami „praktyki”

The project aimed at the improvement of specialist education in agri-business sector thanks to international cooperation of institutions participating in the project. The FEELS project has provided its participants, both the staff at the Faculty of Economic Sciences and seminar participants – farmers and representatives of companies operating in agri-business sector, with a unique opportunity to combine theory and practice and compare examples from various European countries. The project has also been significant from the point of view of building and strengthening cooperation network between scientific institutions and practitioners – agri-business companies operating in six different European countries. Knowledge gained and examples for its use in practice in various European countries

– firmami agrobiznesu z 6 krajów europejskich. Zdobycie przez pracowników nowej wiedzy i przykładów praktycznego jej wykorzystania w różnych krajach wpłynęło na zmianę treści kształcenia i zarazem modyfikację programu nauczania prowadzonych szkoleń oraz wykładów.

Projekt przyniósł wymierne materialne efekty. Produkty powstałe w wyniku jego realizacji upowszechniane są w skali krajowej i międzynarodowej. Są to: monografia „Food Chain Management – European Experiences and Local Solutions”, która zawiera ciekawe międzynarodowe przykłady różnych rozwiązań w łańcuchu żywnościowym, dotyczących m.in. budowania marki, tworzenia i rozwijania produktu, polityki jakości w łańcuchu, marketingu żywności, zarządzania kapitałem ludzkim; płyta CD zawierająca materiał szkolenio-

have resulted in the modification of teaching contents and programmes for trainings and lectures.

The project has brought measurable results. Its products have been disseminated on national and international scale. They include: a Monograph on Food Chain Management – European Experiences and Local Solutions, which features examples of various solutions in food chain applied in different countries and pertaining to brand building, product development, quality policy, food marketing, and HR management; a CD-rom featuring training material (texts and lectures) on strategic management addressed to agri-business managers, and digital version of the monograph; a Model Training Course in food chain management

wy (teksty i wykłady) z zakresu zarządzania strategicznego dla managerów agrobiznesu oraz elektroniczną wersję monografii; Model Training Course – Modelowy kurs szkoleniowy z zakresu zarządzania w łańcuchu żywnościowym dla celów szkolenia zawodowego, zawierający teorię i przykłady dobrych praktyk z wybranych przedsiębiorstw agrobiznesu).

Osiągnięcie tych rezultatów możliwe było dzięki mobilności. Strona polska zrealizowała 13 mobilności, w ramach całego projektu zorganizowano 6 seminariów z wizytami tematycznymi, w których uczestniczyło w sumie ponad 100 osób z instytucji partnerskich.

for vocational training courses presenting theory and good practices applied by selected agri-business companies.

These results would not have been achieved if not for the mobilities. Polish partner has staged 13 mobilities. During project implementation, six seminars and thematic meetings attended by more than 100 participants from partner institutions.

TYTUŁ PROJEKTU / PROJECT TITLE

Katarzyna Walburg Asystentura Comeniusa Comenius Assistantships

Beneficjentka ukończyła studia magisterskie na Wydziale Filologii Angielskiej Uniwersytetu Łódzkiego. Beneficiary has graduated from the University of Łódź, Faculty of English Philology. Asystentura odbyła się w szkole LES MAIMONIDES w Cordobie, Hiszpania. Assistantship host school: LES MAIMONIDES in Cordoba, Spain

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU / PROJECT'S WEBSITE
<http://www.iesmaimonides.com/bilinguismo/home.htm> (strona Sekcji Bilingwalnej LES Maimonides website of the LES Maimonides bilingual department)

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ / PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED

Program Comenius – Asystentura Comeniusa
Comenius Assistantships

NUMER PROJEKTU / PROJECT NUMBER
2008-1-PL1-COM04-00301

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI / MOBILITY DURATION
1.10.2008 – 1.06.2009

8-miesięczny pobyt w Cordobie i praca w szkole publicznej LES Maimonides w charakterze asystenta Comeniusa były dla realizatorki mobilności dużym wyzwaniem zarówno osobistym, jak i zawodowym. Stała się ona aktywnym uczestnikiem życia szkoły, pomagając np. przy tworzeniu w szkole Departamentu Bilingwalnego. Brała udział w przygotowaniach do wdrożenia zintegrowanego programu nauczania przedmiotu i języka oraz odegrała dużą rolę w realizacji partnerskiego projektu szkół Comenius i projektu programu eTwinning. Zaobserwowała, jak priorytetowo traktowana jest nauka języków obcych i jak duży nacisk kładzie się na tworzenie centrów bilingwalnych w szko-

An eight-month-long stay in Cordoba and work as a Comenius Assistant at the LES Maimonides public school was a great personal and professional challenge for the beneficiary. She actively participated in the school's life and helped to create its Bilingual Department. She played a part in preparing the Content and Language Integrated Learning programme to be implemented there and also participated in launching a Comenius school partnership project and an eTwinning project. She observed that teaching foreign languages was given a priority and how important it was to create bilingual centres at schools. The assistantship allowed her to acquaint the school's community with the culture and history of Poland and eastern Europe. In her

latach. Dzięki Asystenturze mogła też zapoznać lokalną społeczność szkolną z kulturą i historią Polski oraz szerzej, tej części Europy. Jej zdaniem, obecność asystentów w szkole goszczącej uświadomiła uczniom, jak przydatna w życiu jest umiejętność porozumiewania się w języku obcym oraz jak różnorodny jest kontynent europejski. Konieczność posługiwania się stale językiem angielskim, kontakt z innymi asystentami i wielomiesięczny pobyt w otoczeniu hiszpańskojęzycznym wpłynął znacząco na podniesienie kompetencji językowych realizatorki mobilności.

Asystentka prowadziła konwersacje w języku angielskim dla uczniów oraz zajęcia dla nauczycieli przygotowujących się do prowadzenia lekcji w języku angielskim w ramach CLIL. Dzięki temu, że Asystentura Comeniusa zorganizowana jest w taki sposób, by plan zajęć i sposób ich przeprowadzania brały pod uwagę zainteresowania samego asystenta, mogła przygotowy-

wać i wykorzystywać na lekcjach ćwiczenia oparte na zagadnieniach kulturowych, muzyce popularnej i formach teatralnych.

Dzięki Asystenturze realizatorka mobilności poznała zasady pracy w europejskich projektach partnerskich i chciałaby w tym kierunku rozwijać swoją karierę zawodową.

opinion, the assistants' presence at the host school helped students realize how useful the ability to speak a foreign language was and how diversified the European continent was. Such a long stay in Spanish-speaking environment, contacts with other assistants and the fact that she was forced to use English constantly enhanced the beneficiary's language competences.

The Assistant conducted English conversation lessons for pupils and additional classes for teachers who were preparing to conduct lessons in English within the CLIL programme. One of the objectives of the Comenius Assistantship was that the beneficiary's interests would influence the processes of scheduling and staging the classes, thus she was able to prepare and conduct lessons using exercises based on cultural issues, pop music and theatrical forms.

The Assistantship has given the beneficiary an opportunity to master the rules of working within European projects and she would like to pursue her career in the domain.

TYTUŁ PROJEKTU / PROJECT TITLE
Małgorzata Kliś
Asystentura Comeniusa
Comenius Assistantships

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA,
 REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ / NAME OF THE INSTITUTION
 WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY

Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych
 w Tychach / Teacher Training College in Tychy

Asystentura odbyła się w Kirveskosken Koulu,
 Pornainen, Finlandia / Assistantship host school:
 Kirveskosken Koulu, Pornainen, Finland

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA
 ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ / PROGRAMME ACTION UNDER WHICH
 THE MOBILITY WAS STAGED

Program Comenius – Asystentura Comeniusa
 Comenius Assistantships

NUMER PROJEKTU / PROJECT NUMBER
 2008-1-PL1-COM04-00271

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI / MOBILITY DURATION
 15.08 – 15.12.2008

Dzięki mobilności asystentka po raz pierwszy miała możliwość wyjazdu do innego kraju, poznania nowych miejsc, ludzi, innego systemu edukacji i metod nauczania. Była to dla niej wielka lekcja samodzielności. Jak twierdzi, nadal zbiera owoce uzyskanej tam wiedzy i umiejętności, bowiem projekt otworzył przed nią nowe horyzonty i dał nowe możliwości. Dzięki mobilności mogła podjąć pracę w zawodzie już w kolejnym roku szkolnym, miała możliwość przeprowadzenia międzynarodowych badań i na ich podstawie mogła napisać ciekawą pracę dyplomową. Asystentura była dla niej pierwszą po praktykach okazją do sprawdzenia się w zawodzie nauczyciela. Dzięki projektowi poszerzyła swoje kompetencje

The mobility programme gave the assistant an opportunity to go abroad for the first time in her life, to visit new places, meet new people and become acquainted with a different education system and teaching methods. It was also a great lesson of self-reliance. She claims she still benefits anew from the knowledge and skills she gained there, since the project widened her horizons and created new possibilities. Owing to the assistantship she was able to start working the very next school year, to conduct international research and, basing on its results, to write interesting final thesis. It was also, except for the pedagogical practice, the first opportunity to try her hand in the profession of a teacher. The programme improved her professional competences. She was offered a post of an English teacher and

**DZIĘKI
 PROGRAMOWI
 ASYSTENTKA
 POSZERZYŁA
 SWOJE
 KOMPETENCJE
 W ZAWODZIE
 NAUCZYCIELA
 THE PROGRAMME
 IMPROVED HER
 PROFESSIONAL
 COMPETENCES**

begun working with children, and the next year also with teenagers. She is convinced that it was the exchange that helped her find the job so quickly.

At the host school, the assistant taught English, German and Polish. She organised additional classes on Poland, and developed additional teaching aids. She prepared pupils to participate in a mobility programme, motivated them to learn foreign languages.

The beneficiary strongly believes that the opportunity she has been offered to conduct research and write comparative papers on language laboratories serves as a perfect example of the Comenius Assistantship's great potential. The willingness to cooperate on the part of her mentor and the schools

tencje w tym zawodzie. Dostała pracę jako lektorka języka angielskiego i rozpoczęła pracę z dziećmi, a w następnym roku szkolnym – także z nastolatkami. Jest przekonana, że to właśnie Asystentura pozwoliła jej dostać pracę tak szybko.

W szkole goszczącej uczyła języka angielskiego, niemieckiego i polskiego. Przewadziła dodatkowe zajęcia o Polsce, opracowała dodatkowe materiały dydaktyczne. Motywowała uczniów do nauki języków obcych, przygotowywała ich do realizacji projektu mobilności uczniów.

Realizatorka mobilności uważa, że doskonałym przykładem tego, jak bardzo duży dodatkowy potencjał niesie w sobie Asystentura Comeniusa jest w jej przypadku możliwość przeprowadzenia badań i pisanie prac porównawczych dotyczących pracowni językowych. Dzięki chęci współpracy ze strony mentorki oraz otwartości szkoły mogła (korzystając z kwestionariusza AMTB prof. Roberta Gardnera) przeprowadzić polsko-fińskie badania dotyczące motywacji do nauki języka angielskiego.

openness allowed her to undertake research into motivation for learning English in Poland and Finland, using professor Robert Gardner's AMTB questionnaire.

TYTUŁ PROJEKTU / PROJECT TITLE
Anna Czyż
Asystentura Comeniusa
Comenius Assistantships

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA,
 REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ / NAME OF THE INSTITUTION
 WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY

Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych
 w Częstochowie Teacher Training College in
 Częstochowa

Asystentura odbyła się w Etone Technology
 Language & Vocational College Nuneaton,
 Wielka Brytania Assistantship host school: Etone
 Technology Language & Vocational College
 Nuneaton, Great Britain

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA
 ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ / PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
 MOBILITY WAS STAGED

Program Comenius – Asystentura Comeniusa
 Comenius Assistantships

NUMER PROJEKTU / PROJECT NUMBER
 2008-1-PL1-COM04-00240

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI / MOBILITY DURATION
 10.10.2008 – 10.06.2009

Asystemtura Comeniusa w placówce w Wielkiej Brytanii stanowiła jeden z najważniejszych etapów kariery pedagogicznej realizatorki mobilności, będącej nauczycielem języka angielskiego. Możliwość nauczania w języku angielskim w tym kraju, bezpośrednie zetknięcie się z odmiennym systemem edukacji, nauczanie w innym środowisku, w nowej szkole z innym wyposażeniem pracowni, odmienne wymagania, przeróżne techniki prowadzenia zajęć to doświadczenia nie do przecenienia. Dzięki mobilności, poprzez codzienny kontakt z angielską kadrą i tamtejszymi uczniami, asystentka wzmocniła kompetencje językowe, co zaowocowało zdobyciem przez nią pewności

Comenius Assistantship hosted by a school in Great Britain was one of the milestones in the pedagogical career of the mobility beneficiary who is an English teacher. The possibility of teaching in English in Great Britain, direct contact with a different education system, teaching in a different culture and at a different school, using specific equipment, meeting new requirements, and teaching techniques – such experience can not be overestimated! Everyday contact with English-speaking teachers and students has strengthened the assistant's language skills and has given her confidence in using English. For a young teacher – a fresh graduate full of ideas and creativity – such a project has provided a one-and-only opportunity to verify her skills in practice and

siebie w postugiwaniu się językiem angielskim. Dla młodego nauczyciela po studiach, pełnego pomysłów i kreatywnych koncepcji, taki projekt stanowi jedyną w swoim rodzaju możliwość sprawdzenia własnych umiejętności, wypróbowania swoich sił i rozwinięcia skrzydeł. Ponadto pobyt, praca z dala od domu i kraju jest wielką lekcją samodzielności i niezależności.

Udział w programie Asystentury stanowił dla realizatorki mobilności niepowtarzalną okazję do rozwoju zawodowego i osobistego, dzięki której mogła zrealizować swoje pomysły i projekty. Praca w szkole Etone obejmowała między innymi nauczanie języka polskiego jako języka obcego przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Dzięki temu uczestniczka udoskonaliła swoje umiejętności obsługi urządzeń multimedialnych. Dostarczyła

to spread wings. One of the elements of the assistantship consisted in teaching Polish as a foreign language with the aid of latest technologies. This has enabled the beneficiary to improve her multimedia devices handling skills. Students have gained information about Poland in a process called cross-curriculum-teaching; through cooking traditional Polish dishes, watching films such as The Pianist and making typically Polish Christmas decorations. They have discussed common aspects of Polish and English history, tradition and culture – owing to this activity pupils are more open to the countries of Eastern Europe and perceive Poland through a lens of curiosity rather than erroneous stereotypes.

uczniom informacji o Polsce w procesie kształcenia zwanego cross-curriculum teaching, poprzez lekcje gotowania polskich potraw, oglądania filmów (takich jak „Pianista”) oraz tworzenia charakterystycznych polskich dekoracji świątecznych. Dyskutowała także z uczniami na temat wspólnych aspektów historii, tradycji, kultury, dzięki czemu uczniowie stali się bardziej otwarci na kraje Europy Wschodniej i spoglądają na Polskę przez pryzmat ciekawości a nie błędnych stereotypów. Asystentka z kolei nauczyła się indywidualizować proces nauczania. Podkreśla, że nauczyciele powracając ze szkoleń zagranicznych, przywożą mnóstwo materiałów oraz wartościowych pomysłów, co prowadzi do zmian w polskiej szkole, prowadzenia ciekawych i nietypowych lekcji.

The assistant has learnt to individualize the teaching process. She believes that teachers who return from assistantships abroad bring a lot of valuable materials and ideas, leading to positive changes in the Polish schools, and carrying out interesting and innovative lessons.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE
ICT – w nauczaniu i uczeniu się – współpraca w realizacji projektów
ICT for Collaborative, Project – Based, Teaching and Learning

REALIZATORKA MOBILNOŚCI INDYWIDUALNEJ INDIVIDUAL MOBILITY BENEFICIARY
Anna Krzyżanowska

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA, REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ / NAME OF THE INSTITUTION WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY:
Przedszkole nr 48 z Oddziałami Integracyjnymi w Zabrzu Preschool with Integration Forms in Zabrze
 ul. Kotarbińskiego 16, 41-819 Zabrze
 tel.: +48 32 275 21 59
 e-mail: kontakt@przedszkoleintegracyjne.com

Mobilność zrealizowana w firmie szkoleniowej Smartsolutions na Malcie Mobility was staged at the Smart Solutions Ltd. training company in Malta

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT'S WEBSITE
www.smartsolutionsmalta.com

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA REALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED

Program Comenius – Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej Comenius In-service Training

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2010-1-PL1-COM02-09366

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
18-24.07.2010

Kurs zastosowania nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu i uczeniu się poszerzył znacznie kompetencje uczestniczki mobilności – nauczycielki przedszkola – w zakresie stosowania twórczych narzędzi ICT w pracy dydaktycznej i projektowej. Nauczycielka poszukiwała narzędzi rozwijających umiejętność współpracy u dzieci. Projektowanie zajęć zakłada jak najpełniejszą współpracę dzieci i nauczycieli ze sobą, przy czym oczywisty jest fakt, że dzieci korzystają z narzędzi Web 2.0 na miarę własnych możliwości, w bezpiecznym wirtualnym środowisku. Zdobyta podczas mobilności wiedza i praktyczne umiejętności wykorzystywania narzędzi ICT w pracy stały się bazą pozostającą do dyspozycji przedszkolnego Ze-

The training course in the implementation of Information and Communications Technologies in teaching and learning significantly enhanced the beneficiary's competences in the domain of employing creative ICT instruments in didactic and project work. The preschool teacher sought tools to develop cooperation skills in children. Activities scenarios are based on the assumption that teachers and children shall cooperate as closely as possible. However, it is clear that children use the Web 2.0 tools to the best of their abilities and in a safe virtual environment. The works of a preschool Multimedia Team, which the beneficiary coordinates, are based on the knowledge and practical skills of using ICT she acquired during the mobility. Ever since,

spotu Multimedialnego (którego jest koordynatorem), od tego czasu wspólnie poszerzającego zakres swoich kompetencji. Członkowie zespołu opracowują multimedialne materiały dydaktyczne publikowane na blogach internetowych placówki, są też współautorami stron internetowych przedszkola. Możliwości wykorzystania przestrzeni blogowej, przy jednoczesnym publikowaniu atrakcyjnych materiałów tworzonych przy współudziale dzieci, ma w sobie największy potencjał twórczy i znaczenie dla całego zespołu. Nie bez znaczenia jest wzrost jakości prowadzonych przez zespół projektów eTwinning.

the team members have raised their competences. They develop multimedia didactic aids, which are then published on the preschool's blogs, and they contribute to the preschool's website development and expansion. The team strongly believes that the possibilities of managing the blog space and publishing attractive materials, which have been developed with children's help,

W ramach Zespołu Multimedialnego organizuje praktyczne warsztaty prezentujące wybrane narzędzia webowe. Ukazanie perspektyw, jakie dają nauczycielom nie tylko mobilności, ale różnego rodzaju warsztaty e-learningowe, to obecnie główny kierunek jej pracy w ramach wspierania zawodowego nauczycieli. Zainicjowanie korzystania ze szkoleń e-learningowych oraz kursów multimedialnych skutkuje obecnie uczestnictwem nauczycieli w kursach exe, Web Quest, Wiki i wielu innych.

Po zakończeniu mobilności organizatorzy szkolenia oferują bezpłatną pomoc online, co okazało się bardzo cenne, pomogło bowiem utrwalić nabyte umiejętności.

have a great creative potential and are the most important part of their work. It is also well worth mentioning that the quality of eTwinning projects coordinated by the team has improved considerably.

Together with the team, the beneficiary organizes hands-on workshops to present selected web tools. Currently, the main goal of her work aimed at teachers' vocational support is to show perspectives provided to teachers via mobility projects and various e-learning courses. Initiating participation in such courses and multimedia contests has already brought the results; teachers attend exe, Web Quest, Wiki, and many other training courses.

Free on-line assistance provided by SmartSolutions to the beneficiaries as a follow-up to the mobility has proven very valuable, as it has helped to consolidate the acquired skills.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

Kurs szkoleniowy dla nauczycieli j. angielskiego szkół podstawowych 2 week course for european teachers of english at primary level

REALIZATORKA MOBILNOŚCI INDYWIDUALNEJ INDIVIDUAL MOBILITY BENEFICIARY
Joanna Kasprzyńska

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA, REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY

Szkoła Podstawowa nr 4 w Cieszynie
No 4 Primary School in Cieszyn
plac Wolności 7a
43-400 Cieszyn
tel./fax: +48 33 852 07 33
e-mail: sp4cieszyn@poczta.onet.pl

Mobilność odbyła się w Wielkiej Brytanii
host country: Great Britain

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED

Program Comenius – Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej
Comenius In-service Training

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2009-1-PL1-COM02-04455

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
4-17.05.2009

Mobilność była bardzo ważnym i cennym doświadczeniem dla beneficjentki, nauczycielki języka angielskiego, gdyż dzięki niej po raz pierwszy miała możliwość wyjazdu do Wielkiej Brytanii, poznania tego kraju, jego kultury, ludzi oraz nawiązania kontaktu z nauczycielami języka angielskiego z innych krajów. Głównym celem mobilności było doskonalenie językowe i metodyczne nauczyciela, co przyniosło konkretne efekty szkole. Wizyty – praktyki obserwacyjne w różnych rodzajach szkół podstawowych, liczne zajęcia metodyczno-językowe, dzielenie się wiedzą, wymiana

Participation in the mobility project was an important and valuable experience for the beneficiary, who is an English teacher. For the first time, she was given an opportunity to visit Great Britain, learn about its culture, meet people and make acquaintances with teachers of English from other countries. The mobility's main objective was to enhance linguistic and methodological competences of the teacher. Visits – observation practices in different primary schools, numerous methodological and language classes, sharing knowledge and experiences bore real fruit in her professional work.

While watching lessons in British schools, the beneficiary noticed that classrooms were full of books available to children to use during the activities. She decided to create such a book corner in her own classroom and she managed to achieve

doświadczeń zaowocowały konkretnymi rezultatami w pracy zawodowej.

Podczas obserwacji zajęć w szkołach brytyjskich realizatorka mobilności zauważyła, że w salach lekcyjnych było mnóstwo książek, z których dzieci mogły korzystać podczas zajęć. Postanowiła stworzyć w swojej pracowni miejsce, w którym tego rodzaju książki by się pojawiły. Udało jej się to zrealizować. Kolejnym krokiem było napisanie programu wspomagającego nauczanie języka angielskiego dla klas pierwszych. Program zakładał wykorzy-

this goal. Next step was writing a curriculum to aid teaching English to first grade pupils at primary school. The curriculum was based on the assumption that the books should be used in practice; children listened to English tales and did exercises related to them. The school implemented the programme in 2010.

During the mobility, the beneficiary observed how to use modern teaching tools in the class. Owing to this experience, she was able to create a modern language laboratory in her school.

This year, the beneficiary wrote an innovation curriculum entitled: Fabulous English for pupils of grades 1-3. In April, it was approved and entered on the innovation curriculum list run by the Education Office in Katowice and in the 2011/2012 school year it will be implemented in the beneficiary's school, so the results of the mobility will be put to good use also in the years to come. According to the innovation curriculum, grade 1 pupils will have one more English lesson per week.

wanie tych publikacji w praktyce, czytanie dzieciom angielskich bajek i wykonywanie wielu zadań z nimi związanych. Został wdrożony w szkole w roku 2010. Autorski program innowacji pt. „Bajeczny angielski” dla klas 1-3 został zaakceptowany i wpisany do wykazu innowacji przez Kuratorium Oświaty w Katowicach. Propozycja ta jest kontynuacją programu własnego realizatorki mobilności, zakłada zapoznanie dzieci z wieloma bajkami anglojęzycznych autorów i pracę metodami aktywnymi na bazie przeczytanych lektur.

Beneficjentka miała wpływ na utworzenie w szkole nowoczesnej pracowni językowej. W roku szkolnym 2011/2012 rozpoczęła się realizacja programu innowacji „Bajeczny angielski” dla klas 1-3. Uczniowie klasy pierwszej będą w związku z tym mieli o jedną godzinę języka obcego tygodniowo więcej, gdyż tak przewiduje program innowacji.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE
Deutsch für Primalehrer

REALIZATORKA MOBILNOŚCI INDYWIDUALNEJ INDIVIDUAL MOBILITY BENEFICIARY
Gabriela Mandrek

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA, REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY

**Zespół Szkół Integracyjnych w Chorzowie
 Integration Schools Compound in Chorzów**
 ul. św. Piotra 9 a
 41-500 Chorzów
 tel./fax: +48 32 348 12 83
 e-mail: zsi@poczta.onet.pl

Mobilność odbyła się w Instytucie Goethego w Getyndze, Niemcy Mobility was staged at Goethe-Institut in Göttingen, Germany

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT'S WEBSITE
www.zsichorzow.republika.pl

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED

Program Comenius – Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej Comenius In-service Training

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2010-1-PL1-COM02-11180

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
11-24.07.2010

Realizatorka mobilności wybrała Getyngę i tamtejszy Instytut Goethego nieprzypadkowo, bowiem jest autorką programu „Bracia Grimm integrują wiedzę i ludzi”. Chciała wzbogacić swój program o nowe elementy, a przez Getyngę przebiega szlak baśniowy Braci Grimm. Kurs skierowany był do nauczycieli języka niemieckiego w klasach młodszych. Mobilność pozwoliła uczestniczce zwiększyć pewność siebie w posługiwaniu się językiem niemieckim, przełamać pewną barierę w kontaktach z innymi ludźmi, nawiązać nowe kontakty zawodowe. Obserwowała organizację nauczania w jednej ze szkół z oddziałami integracyjnymi, porównując metody pracy w tego typu placówce, pozyskując nowe materiały. Podczas mobil-

The beneficiary's decision to choose the Goethe-Institut in Göttingen as the host to her mobility was intentional. The city is on the Brothers Grimm Fairytale Route and the beneficiary is the author of a curriculum entitled The Brothers Grimm Integrate Knowledge and People. The course was designed for teachers of German in junior grades. The mobility fostered beneficiary's confidence in using the German language, helped her overcome a barrier in contacts with other people, establish new professional contacts. Partnership project. She observed the organisation of work in one of the schools with integration forms, compared work methods between the institutions, and obtained new materials. During the mobility, she mastered various methods of working with children; learning

ności doskonalila różnorodne techniki pracy z dziećmi, naukę poprzez zabawę, gry, taniec, śpiew, teatr.

W macierzystej placówce beneficjentki język niemiecki nauczany jest od najmłodszych klas, dlatego też szkoła jest zainteresowana aktywną promocją nauki języka niemieckiego w celu pozyskania dla tej idei jak najszerszego grona rodziców najmłodszych uczniów. Zatrudnianie w placówce kadry podejmującej szkolenia zagraniczne, jak i wyjazdy uczniów na wymiany zagraniczne przyczyniają się do budowania dobrego wizerunku szkoły w oczach społeczności lokalnej i postrzegania jej jako bardziej atrakcyjnej.

through play, games, dancing, singing, and theatre. At the beneficiary's home institution, German is taught from the earliest grades, hence the school is interested in active promoting early German learning and increasing the number of the youngest pupils'

Beneficjentka ma konkretne dalsze plany wykorzystania rezultatów mobilności: przewiduje pracę nad podręcznikiem z języka niemieckiego dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych, pracę nad dalszą modyfikacją swojego programu autorskiego „Bracia Grimm integrują wiedzę i ludzi”, oprowadzanie uczniów po Chorzowie na wzór przewodnika po Getyndze dla dzieci, który w formie zabawy oprowadzał uczestników mobilności po mieście, zorganizowanie szkolenia dla nauczycieli języka obcego z okolicznych szkół, założenie strony internetowej projektu, organizację konkursu baśniowego na szczeblu miasta.

parents fond of the idea. Through employing teachers who participate in training abroad and organising student exchanges, the school earns among the local community a reputation of an educational institution observing the highest standards.

The beneficiary has defined further plans for putting the mobility's results to good use. She intends to write a German textbook for students with special education needs. She wants to further modify her author curriculum The Brothers Grimm Integrate Knowledge and People. She would like to organise sightseeing trips of Chorzów for pupils, similar to the ones staged by the Göttingen guide who offered the mobility beneficiaries a fun tour of the city. She also strives to provide a training for language teachers of neighbouring schools, create the project's website, and organise a fairytale contest in the city.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE
**Media i edukacja
 jako narzędzie
 w kształtowaniu zasad
 demokracji
 Media & Education
 as Tools Towards
 Democracy**

**REALIZATOR MOBILNOŚCI INDYWIDUALNEJ INDIVIDUAL
 MOBILITY BENEFICIARY**
Dariusz Markiewicz

**NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENT PRACOWAŁ, REALIZUJĄC
 MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION WHERE
 BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY**

**Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Siewierzu John
 Paul II School Compound in SIEWIERZ**
 ul. Kościuszki 15
 42-470 Siewierz
 tel.: +48 32 67 41 612
 fax: +48 32 67 42 012
 e-mail: zssiewierz@poczta.onet.pl

**Mobilność odbyła się w firmie szkoleniowej
 Acrosslimits w Hamrun na Malcie**

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT'S WEBSITE
www.acrosslimits.com

**NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA
 ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
 MOBILITY WAS STAGED**

**Program Comenius – Mobilność szkolnej kadry
 edukacyjnej Comenius In-service Training**

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2010-2-PL1-COM02-12352

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
27.09.2010 - 01.10.2010

Był to już trzeci kurs doskonalenia zawodowego nauczycieli realizowany przez beneficjenta w ramach europejskich programów edukacyjnych. Ostatnia mobilność, w której uczestniczył, koncentrowała się na nabyciu swobody w postugiwaniu się programami do edycji wideo. Służyła także uzupełnieniu jego umiejętności potrzebnych do realizacji projektu Comenius, w którym podjął się roli koordynatora całej grupy partnerskiej.

Beneficjent konsekwentnie w swej pracy zawodowej realizuje zasadę uczenia się przez całe życie – uzyskał tytuł doktora nauk humanistycznych i skończył studia podyplomowe na kierunku informatyka. Te różnorakie umiejętności łączy, prowadząc lekcje z języka polskiego przy wykorzysta-

It was the third in-service teacher training under European educational programmes in which the beneficiary participated. The previous mobility aimed at mastering the use of video editing programs, and thus raising the skills needed for the implementation of a Comenius project, in which the beneficiary acted as a coordinator of a partnership group. Throughout his professional career, the beneficiary has consistently pursued the idea of lifelong learning; he has earned a PhD in humanities and completed postgraduate studies in information technologies. He has combined the different skills perfected during subsequent mobilities to conduct Polish classes with the use of latest information and communication technologies.

niu nowych technologii komunikacyjno-informacyjnych, doskonalonych dzięki kolejnym mobilnościom.

W ramach podejmowanych przez realizatora mobilności działań uczniowie przygotowywali m.in. trailery ekranizacji znanych książek w oparciu o materiały wideo znalezione w takich serwisach, jak np. YouTube. Programy do obróbki wideo wykorzystywane były również podczas przygotowywania filmu promującego organizowany co roku przez szkołę Festiwal Piosenki Obcojęzycznej. Film ten zaprezentowano na spotkaniu młodzieży z przedstawicielem francuskiej szkoły partnerskiej w czasie wizyty przygotowawczej. Od 2008 roku każdy uczeń z klas prowadzonych przez bene-

During the classes, pupils have searched for video materials on websites like YouTube and created trailers of books' screenings. Video editing programs have also been used to prepare a video to promote annual Festival of Songs in Foreign Languages organised by the school. The material has been presented during a preparatory visit of a teacher from a partner school in France.

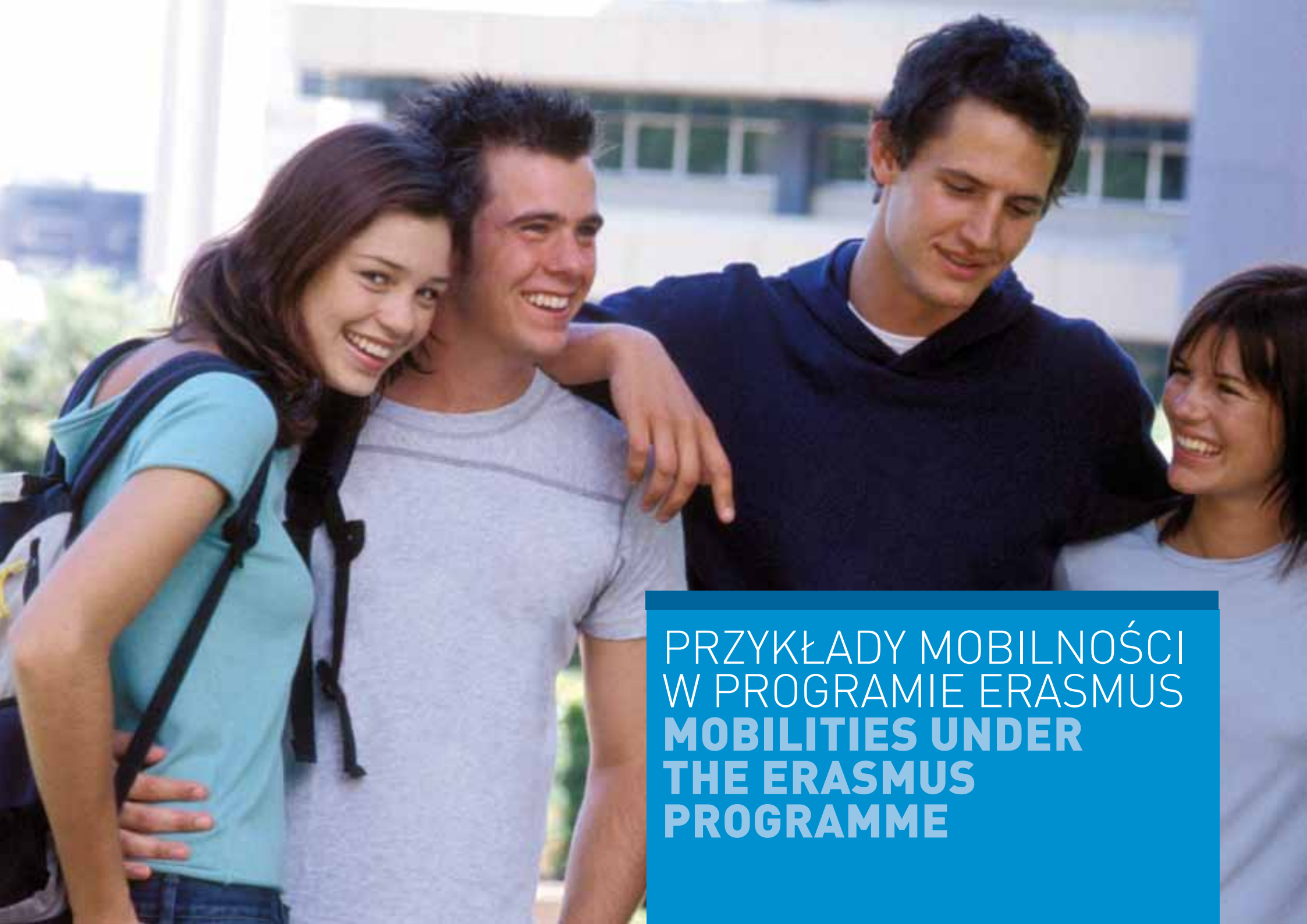
Since 2008, students taught by the beneficiary have been obliged to complete specific tasks. Each semester, working in groups of two and with the use of Quandy application, they prepare a presentation in the form of an activity maze, which consolidates the knowledge of school readings. In the classroom, they often use the Moodle platform to exchange, search and organise materials found on the internet. Recently, they have been asked to order chronologically films presenting

ficjenta w ramach języka polskiego przygotowuje raz w semestrze w dwuosobowym zespole prezentację w programie Quandy w formie labiryntu akcji, utrwalając w ten sposób wiedzę na temat lektur szkolnych. Często wykorzystywana jest platforma Moodle do wymiany, zbierania i porządkowania materiałów z Internetu – ostatnie ćwiczenie polegało na chronologicznym uporządkowaniu filmów ukazujących współczesną historię Polski. Wszystkie koncepcje zajęć przygotowane zostały poprzez zaadaptowanie narzędzi poznanych w roku 2008 i 2010 na szkoleniach firmy AcrossLimits.

Wiedzę wyniesioną z mobilności beneficjent przekazuje również nauczycielom podnoszącym swoje kwalifikacje w Instytucie Doskonalenia Nauczycieli w Katowicach oraz osobom dorosłym odbywającym kursy w Ośrodku Szkolenia Informatycznego «Demo» w Katowicach.

contemporary Polish history. All lesson scenarios have been prepared by adapting tools, with which the beneficiary became acquainted at the AcrossLimits trainings in 2008 and 2010.

The beneficiary shares the knowledge acquired during the mobilities with teachers who improve their skills at In-service Teacher Training Institute in Katowice and with adult learners who attend courses offered by Demo IT Training Centre in Katowice.

PRZYKŁADY MOBILNOŚCI
W PROGRAMIE ERASMUS
**MOBILITIES UNDER
THE ERASMUS
PROGRAMME**

Przykłady mobilności w programie Erasmus

Mobilities under the ERASMUS Programme

1 5 czerwca 2012 r. upłynie 25 lat od daty zatwierdzenia przez Radę Ministrów Wspólnot Europejskich decyzji o utworzeniu programu Erasmus¹. Nazwa programu nawiązuje zarówno do akronimu *European Community Action Scheme for the Mobility of University Students* – Europejski program działań na rzecz mobilności studentów, jak i do nazwiska Erazma z Rotterdamu (z łacińskiego: Desiderius Erasmus Roterdamus), wybitnego humanisty renesansu, propagatora zdobywania wiedzy.

Według zwolenników mobilności, a więc i programu Erasmus, program ten i wspierana przez niego mobilność zmieniły Europę, pomogły w urzeczywistnianiu idei swobodnego przepływu osób pomiędzy państwami, w budowaniu europejskiego społeczeństwa obywatelskiego, zbliżaniu narodów i kultur.

Sceptycy mobilności przypominają, że

¹ Decyzja Rady nr 87/327/EEC

June 15, 2012 will mark 25 years from the adoption by European Communities Council of Ministers of the decision on the establishment of the Erasmus programme¹. The name ERASMUS is an acronym of the full name of the programme; *European Community Action Scheme for the Mobility of University Students* and also relates to Erasmus of Rotterdam (Latin: Desiderius **Erasmus** Roterdamus), an eminent Dutch Renaissance humanist, scholar, and promoter of knowledge.

According to proponents, mobility and the Erasmus programme have changed Europe, helped to make the concept of free

¹ Council Decision no. 87/327/EEC

zjawisko takie istnieje od czasów średniowiecza, a kolędowanie „za wiedzą” po europejskich uniwersytetach było znane we wszystkich kolejnych epokach historycznych – nie jest więc niczym nowym.

Jak zwykle w podobnych sporach prawda leży gdzieś pośrodku. Niezaprzeczalnym faktem jest jednak, że program Erasmus „wypromował” mobilność studentów i pracowników uczelni, a uczestnicy erasmusowej mobilności wskazują na jej liczne zalety i korzyści, jakie dzięki niej odnieśli, o czym można się przekonać, czytając opisy zgłoszone do konkursu EDUinspiracje.

Przypomnijmy podstawowe zasady, na których opiera się mobilność studentów i pracowników w programie Erasmus. Aby szkoła wyższa mogła nazywać się „uczelnia erasmusowa”, jej społeczność akademicka musi zdecydować o przestrzeganiu reguł wymienionych w Karcie Uczelni Erasmosa, wśród których znajdują się m.in. następujące zasady:

– wymiana studentów i pracowników realizowana jest jedynie pomiędzy uczelnia-

mi, które podpisały między sobą stosowne umowy; celem podpisywania przez instytucje umów dotyczących wymiany jest zagwarantowanie studentom i pracownikom praw wynikających z uczestnictwa w programie Erasmus (w przypadku studentów: zagwarantowanie tzw. uznawalności akademickiej, czyli pełnego zaliczenia okresu studiów, wraz z przedmiotami i egzaminami, jakie zostały określone dla konkretnego studenta w „Porozumieniu o programie zajęć” sporządzonym przed jego wyjazdem do uczelni partnerskiej, zagwarantowanie wyjeżdżającemu studentowi pełnych praw przysługujących studentom uczelni wysyłającej oraz równego traktowania ze studentami uczelni przyjmującej);

– uczelnie zapewniają wysoką jakość organizacji mobilności, m.in. poprzez stosowanie przejrzystych i ogólnie dostępnych procedur ubiegania się o wyjazd, przekazywanie stypendystom niezbędnych informacji odnoszących się do warunków życia i studiowania w zagranicznej jednostce, sprawdzaniu kompetencji językowych kandydatów.

Zasady realizacji mobilności w programie Erasmus są wzorem dla innych systemów wymiany studentów i pracowników, co świadczy o ich dobrej konstrukcji. Nie można jednak uznać, że są one w pełni przestrzegane przez wszystkie uczelnie, na co wskazują zgłaszane problemy napotymane przez studentów i pracowników podczas okresu mobilności lub po jego zakończeniu. Jednak mimo pewnych trudności ogromna większość stypendystów Erasmusa wspomina wyjazd na stypendium jako wspaniały okres w akademickiej karierze, inspirujący etap życia umożliwiający zagłębienie się w kulturę, historię i współczesność innego kraju, dobrą „szkołą życia” – naukę podejmowania samodzielnych decyzji, rozwiązywania problemów i mierzenia się z niestandardowymi sytuacjami. To pomaga w planowaniu dalszej ścieżki kształcenia i pracy zawodowej. Wyjazd erasmusowy to także poznawanie innych form i metod kształcenia, możliwość ich inkorporowania do macierzystej jednostki, możliwość wyboru przez studentów przedmiotów, których nie ma w ofercie uczelni macierzystej. Tak więc ten erasmusowy „chaos”, polegający na corocznym przemieszczaniu się ponad dwustu

movement of people a reality, contributed to the development of European citizenship, and brought the nations and cultures closer together.

Those sceptical of mobility remind that the phenomenon has been known since the Middle Ages and travelling across Europe to broaden knowledge at European universities has been popular in all subsequent periods, so it can be called anything but a new concept.

As it is the case with other disputes, the truth lies somewhere in the middle. However, it is an undeniable fact that the Erasmus programme has propagated mobility of students and academic staff. Participants of Erasmus mobilities point out to their numerous benefits and advantages, which are best reflected in essays submitted to the Edulnspiracje competition.

Let us here remind the basic rules for student and academic staff mobility under the Erasmus programme. A HEI can be called an Erasmus University only on the condition that its academic community

observes the rules stipulated in Erasmus University Charter, which include the following provisions:

- student and staff exchanges can be conducted only between HEIs who have signed inter-institutional agreements; such inter-institutional agreements concerning exchanges are signed in order to guarantee students and staff rights resulting from the participation in the Erasmus programme, which include providing full recognition to students, i.e. giving credit for individual courses and examination taken during a study period abroad, as specified in Learning Agreements concluded prior to mobility to a partner institution. Outgoing students enjoy full rights guaranteed by sending institution and equal treatment with the students of host institution);
- HEIs must ensure high quality of mobility by applying relevant, transparent and accessible procedures for applying for mobility, providing mobility participants with indispensable information on living and studying conditions abroad, and by verifying

thousands of people, but it has its sense and is well structured. Values that Europe gains thanks to the implementation of Erasmus projects, which are often disregarded due to the fact that the programme is considered as something obvious and normal, or something that we simply deserve, result in the fact that other continents envy Europe the Erasmus initiative. This should be remembered during the inauguration of the next quarter of the century of the programme's implementation.

linguistic competences of the candidates for mobility.

Rules for staging mobilities under the Erasmus programme serve as a model for other student and staff exchange systems, which best proves their quality. You cannot say, however, that they are fully observed by all HEIs, as problems encountered by students and staff during mobility and after its completion are still reported. However, despite certain difficulties, vast majority of Erasmus students consider mobility as a great academic achievement, inspiring stage of life allowing to immerse in culture, history and every day life of the host country, as well as a lifetime experience conducive for learning to make independent decisions, problem solving and coping in new situations. Mobility is helpful in planning further education path and professional career. Erasmus mobility also helps to become acquainted with other educational forms and methods, and serves as an opportunity to incorporate them to the home institution. It also allows to take courses, which are not offered by home institution.

Therefore, the 'chaos' related with Erasmus mobilities, when each year more than 200,000 people move from one country to

another, makes sense and is well structured. Values that Europe gains thanks to the implementation of Erasmus projects, which are often disregarded due to the fact that the programme is considered as something obvious and normal, or something that we simply deserve, result in the fact that other continents envy Europe the Erasmus initiative. This should be remembered during the inauguration of the next quarter of the century of the programme's implementation.

Therefore, the 'chaos' related with Erasmus mobilities, when each year more than 200,000 people move from one country to

WIĘKSZOŚĆ STYPENDYSTÓW ERASMUSA WSPOMINA WYJAZD NA STYPENDIUM JAKO WSPANIAŁY OKRES MAJORITY OF ERASMUS STUDENTS CONSIDER MOBILITY AS A GREAT ACADEMIC ACHIEVEMENT

another, makes sense and is well structured. Values that Europe gains thanks to the implementation of Erasmus projects, which are often disregarded due to the fact that the programme is considered as something obvious and normal, or something that we simply deserve, result in the fact that other continents envy Europe the Erasmus initiative. This should be remembered during the inauguration of the next quarter of the century of the programme's implementation.

Beata Skibińska

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

Mobilność_PL POZNAŃ03 Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu Poznań University of Economics

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
al. Niepodległości 10
61-875 Poznań
tel.: +48 61 856 93 80
website: www.ue.poznan.pl

OSOBA KONTAKTOWA CONTACT PERSON
Elżbieta Szwejk, e-mail: swz@ue.poznan.pl

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU:
www.ue.poznan.pl/erasmus

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA
ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE
BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
MOBILITY WAS STAGED
program Erasmus Erasmus "Mobility"

Mobilność w ramach programu Erasmus wpisuje się w realizowaną przez uczelnię strategię internacjonalizacji studiów. Liczba partnerów Erasmusa to 118 uczelni, oprócz tego UEP prowadzi coroczną wymianę z 10 uczelniami europejskimi i pozaeuropejskimi w ramach umów bilateralnych. Uczelnia wprowadziła i rozwinęła ofertę dydaktyczną w języku obcym, rozpoczynając od oferty 12 przedmiotów w języku angielskim i dochodząc do liczby 105 przedmiotów realizowanych w językach obcych w roku akademickim 2010/2011.

Liczby uczestników wymiany wzrastały systematycznie z roku na rok. Na UEP stu-

Mobility within the Erasmus programme forms a part of the university's strategy aimed at the internationalisation of its studies. The total number of Erasmus partner universities is 118, and, on top of that, the Poznań University of Economics stages annual exchanges with 10 European and non-European universities as part of bilateral agreements. The university has introduced and developed its offer of courses taught in foreign languages. It started with 12 subjects taught in English, and in the academic year 2010/2011, 105 subjects were offered in various foreign languages.

The number of participants in the exchanges has grown steadily each year. By 2010/2011, a total of 670 foreign Erasmus students studied at the Poznań University of Economics. In 2008, the University, as

diowało do roku akademickiego 2010/2011 łącznie 670 studentów zagranicznych w ramach programu Erasmus. W 2008 roku uczelnia, jako jedna z sześciu w skali kraju, została uhonorowana przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji wyróżnieniem *Uczelnia przyjazna mobilności*.

Potencjał naukowy rozwijany w trakcie zaangażowania uczelni w wymianę europejską pozwala na rozszerzanie jej oferty programowej. Dotychczas UEP uruchomił licencjacki program studiów specjalności International Business, prowadzony całościowo w języku angielskim.

one of the six universities in the country, was honoured by the Foundation for the Development of the Education System with the Mobility Friendly University award.

The scientific potential developed during the University's engagement in the European exchanges has allowed it to expand its offer. To date, the Poznań University of Economics has launched a first-cycle study programme in International Business in English.

The implemented and applied procedures and models of European mobility have had a significant impact on the development of a national initiative concerning the exchange of students between Warsaw School of Economics, University of Economics in Kraków, Wrocław University of Economics, and University of Economics in Katowice.

The results of the exchange of students and teachers in the Erasmus programme include the cooperation with partner universities under double degree agreements, where the students having

Wdrożone i stosowane procedury oraz wzorce mobilności europejskiej miały istotny wpływ na powstanie inicjatywy krajowej wymiany studentów uczelni ekonomicznych (Szkoły Głównej Handlowej, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach).

W roku akademickim 2009/2010 po raz pierwszy uruchomiono studia II stopnia realizowane wspólnie przez UEP i wyższą uczelnią ekonomiczną ESCP Europe. Międzynarodowa mobilność skutkuje także włączeniem się uczelni w realizację kolejnych projektów TEMPUS i Leonardo da Vinci.

participated in annual exchanges and having completed the required study programmes receive a degree also from a partner university.

The academic year 2009/2010 saw the launch of joined second-cycle studies by the Poznań University of Economics and ESCP Europe. The students of the Poznań University of Economics continue their second year of studies at ESCP Europe in Paris, and after graduation are awarded degrees by the two universities.

International mobilities have also resulted in the university becoming involved in other projects such as TEMPUS and Leonardo da Vinci.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

**Diana Anna
Dmuchańska
Mobilność studentów
Student Mobility**

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA STUDIOWAŁA,
REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION
WHERE BENEFICIARY STUDIED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY

**Akademia Medyczna w Białymstoku (aktualnie
Uniwersytet Medyczny w Białymstoku) Medical
University of Białystok**

**Mobilność miała miejsce w Uniwersytecie
Duisburg-Essen w Niemczech**

**Mobility staged at Duisburg-Essen University in
Germany**

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA
ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
MOBILITY WAS STAGED

**Mobilność studentów w celu odbycia części
studiów w uczelni partnerskiej
(SMS – Student Mobility – Studies)**

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION

10.2005 – 09.2006

Mobilność zrealizowana w latach 2005/2006 przez studentkę medycyny z Akademii Medycznej w Białymstoku w ramach programu Erasmus zaowocowała trwającą do dziś współpracą z Uniwersytetem Duisburg-Essen w Niemczech. Zdobyte tam doświadczenia i wiedzę beneficjentka wykorzystała po powrocie do Polski i z powodzeniem kontynuuje swoją karierę zawodową – naukową i kliniczną – w kraju. Roczne studia za granicą otworzyły jej – jak sama mówi – drzwi do nowych możliwości życiowych oraz zawodowych i są dowodem na to, że mobilność jest doskonałym sposobem na zdobywanie i rozwijanie kompetencji. Korzyścią osobistą była możliwość poznania kultury Niemiec oraz innych krajów europejskich dzięki studiom, pracy, przebywa-

The mobility staged under the Erasmus programme in the years 2005/2006 by a student of medicine at the Medical University of Białystok has resulted in the HEI's cooperation with Duisburg-Essen University in Germany, which lasts until today. Upon her return to Poland, the beneficiary has used the experience and knowledge gained during the mobility and successfully continued her scientific and professional career. One year period of study abroad has opened her the door to new opportunities and has proven that mobility is an excellent way of gaining and improving competences. Among personal benefits, she lists the possibility to discover the culture of Germany and other European

niu z uczestnikami wymiany oraz lokalnymi studentami. Spotkania towarzyskie i zawodowe były okazją do poznania odmiennych punktów widzenia i poglądów na różnorodne tematy. Niektóre z zawartych ponad pięć lat temu kontaktów są utrzymywane do dzisiaj. Była to możliwość praktycznej nauki i rozwijania języka niemieckiego, którego do tej pory uczyła się tylko w szkole. Całość wpłynęła na jej sposób myślenia o Europie jako kontynencie bez granic, kontynencie nieskończonych możliwości. Doświadczenia zdobyte za granicą, a za-

countries thanks to studying, working, and mixing with exchange participants and local students. Social and professional meetings have helped her confront different points of view and opinions on various topics. Some of the contacts established five years ago are still maintained. The mobility served as an opportunity to improve her German, which the beneficiary had learnt at school. It has also changed her way of thinking about Europe as a border-free continent offering infinite opportunities.

początkowane rocznymi studiami w Niemczech w ramach programu Erasmus, są wykorzystywane obecnie przez beneficjentkę w jej codziennej praktyce w Klinice Okulistyki w Białymstoku. Ponadto, nabyte umiejętności w zakresie pracy naukowej, klasyfikowania, analizy i interpretowania danych umożliwiają owocną współpracę z naukowcami kliniki. Swoimi umiejętnościami dzieli się ze współpracownikami oraz wykorzystuje je w przeprowadzanych w klinice projektach badawczych.

Experience gained abroad, which was instantiated with one year study period in Germany under the Erasmus programme, has been used by the beneficiary in her every day work at Ophthalmology Hospital in Białystok. Moreover, scientific skills pertaining to the classification, analysing and interpreting data allow her fruitful cooperation with other researches at the hospital. The beneficiary has shared her skills with her colleagues and used them in research projects staged at the hospital.

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

Magdalena Suraj-Sottysiak Mobilność nauczycieli akademickich Staff Teaching Assignments

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA,
REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ NAME OF THE INSTITUTION
WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY
Politechnika Rzeszowska

Mobilność została zrealizowana w European
University of Cyprus, Nikozja na Cyprze Rzeszów
University of Technology

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA
ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
MOBILITY WAS STAGED

Program Erasmus, mobilność nauczycieli akademickich w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych w uczelni partnerskiej (STA – Staff Teaching Assignments)

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
13-20.06.2010

Udział w programie Erasmus w mobilności *StaffTeaching Assignments* był dla beneficjentki kontynuacją działań, które rozpoczęła 12 lat wcześniej na wymianie zagranicznej jeszcze jako studentka wyższej uczelni. Teraz już jako pracownik naukowo-dydaktyczny nadal wykorzystuje możliwości, jakie daje mobilność w programie Erasmus. Korzyści zawodowe dla nauczyciela akademickiego to (jak sama wymienia): nawiązanie kontaktów z osobami zajmującymi się podobną tematyką, wymiana doświadczeń, dzielenie się wzajemnie wiedzą, poznanie nowych metod nauczania wykładanych przedmiotów, w jej przypadku, ekonomicznych, a także wzrost wiary we własne siły. Cele

Participation in the Erasmus *STA – StaffTeaching Assignments Programme* was a continuation of the beneficiary's activities started 12 years earlier during an international student exchange while still studying at the university. Now, being an academic teacher, she still uses the opportunities offered by mobility in the Erasmus programme. According to her, the benefits for an academic teacher include establishment of contacts with people dealing with similar issues, sharing experiences and knowledge, learning new teaching methods (in economics subjects, in her case), and increase in self-confidence. Therefore, the objectives of the mobility have been fully achieved: she worked with people representing different cultural, linguistic and

ideological backgrounds, had an opportunity to present her research results to foreign teachers, and she learned about the functioning of the education system in another country. The mobility has allowed the beneficiary to enrich her professional knowledge, gain new ideas for conducting research and teaching, learn the ways of teaching at various universities abroad, and establish professional contacts.

mobilności zostały więc w pełni osiągnięte: beneficjentka miała okazję pracować w otoczeniu ludzi z różnych kręgów kulturowych, językowych i światopoglądowych, dostała możliwość zaprezentowania wyników własnych badań w kręgu nauczycieli zagranicznych, poznała funkcjonowanie systemu edukacji w innym kraju. Zrealizowana w ramach programu mobilność pozwoliła na wzbogacenie wiedzy zawodowej, pozyskanie nowych pomysłów na prowadzenie działalności dydaktycznej oraz naukowej, poznanie sposobów nauczania na różnych uczelniach zagranicznych oraz nawiązanie kontaktów zawodowych. Realizatorką mobilności jest autorką inicjatywy promującej na jej macierzystej uczelni wyjazdy zagraniczne w ramach programu Erasmus – autorskiego programu International Classroom – Erasmus Challenge (ICEC) na Wydziale Zarządzania Politechniki Rzeszowskiej we współpracy z Działem Współpracy z Zagranicą. Dalsze rozwijanie programu ICEC ma polegać na rozszerzeniu prowadzonych równocześnie dwóch paneli (Open Lectures i Open Days) o kompetencje językowe, szkolenia w zakresie autoprezentacji czy zarządzania czasem. Zainteresowanie studentów PRz programem ICEC pozwala mieć nadzieję na powodzenie inicjatywy w przyszłości. Chęć kształcenia w językach obcych generuje coraz większe zainteresowanie studentów PRz studiami z wykładowym językiem obcym (głównie angielskim). Odbycie całych studiów, lub ich części, w języku obcym pomoże zwiększyć siłę przetargową studentów PRz na lokalnym i krajowym rynku pracy.

Interest in the ICEC Programme among the students of the Rzeszów University of Technology gives hope for the initiative's success in the future. The willingness to study in foreign languages generates a growing interest of the students at the Rzeszów University of Technology in studying in a foreign language (mainly English). Completing the studies or a part thereof in a foreign language helps to increase the bargaining power of the students of the Rzeszów University of Technology on the local and national labour market.

TYTUL PROJEKTU PROJECT TITLE

Romana Wysoczańska Mobilność pracowników uczelni Staff Training

NAZWA INSTYTUCJI, W KTÓREJ BENEFICJENTKA PRACOWAŁA,
REALIZUJĄC MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNĄ / NAME OF THE INSTITUTION
WHERE BENEFICIARY WORKED UNDER THE INDIVIDUAL MOBILITY:

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Mobilność odbyła się w Katolickim Uniwersytecie
Sacro Cuore w Mediolanie we Włoszech The
mobility was staged at Sacro Cuore Catholic
University in Milan.

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, Z KTÓREJ/KTÓREGO ZOSTAŁA
ZREALIZOWANA MOBILNOŚĆ PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE
MOBILITY WAS STAGED

Program Erasmus – mobilność pracowników
uczelni w celu udziału w szkoleniu w partnerskiej
szkole wyższej lub instytucji nieakademickiej
w innym kraju uczestniczącym w programie
Erasmus Programme STT – Staff Training

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
18-29.04.2009

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT WEBSITE
<http://www.erasmus.org.pl/index.php/ida/46/>

Udział w programie Erasmus STT – *Staff Training* dla pracowników administracyjnych pozwolił realizatorce mobilności na poznanie zasad funkcjonowania uniwersytetów włoskich, a w szczególności Katolickiego Uniwersytetu Sacro Cuore w Mediolanie i jego nowoczesnych metod administracji. To był już drugi wyjazd beneficjentki w ramach programu. Dał jej możliwość zebrania ciekawych doświadczeń i materiałów z zakresu administracji i funkcjonowania największego uniwersytetu katolickiego w Europie oraz niektórych jego jednostek naukowo-dydaktycznych. Wskazał możliwości rozwiązywania problemów szkolnictwa, między innymi w oparciu o kulturę jakości w świetle postulatów Procesu Bolońskiego (np. organizacja studiów, programy studiów, teoria a praktyka studiów I i II stopnia, zasady przechodzenia na dalsze etapy i inne kierunki studiów, kryteria przyjęć na studia uzupełniające –

Participation in the mobility for administration staff under the Erasmus programme (Staff training mobility) has helped the beneficiary to become acquainted with operations of universities in Italy, in particular modern administration methods applied at Sacro Cuore Catholic *University* in Milan. This has been the beneficiary's second mobility under the programme. She has gained valuable experience and collected materials on the administration and operations of the largest Catholic *University* in Europe and some of its research and teaching departments. She has

WYJAZD UMOŻLIWIŁ ZEBRANIE MATERIAŁÓW O FUNKCJONOWANIU UNIwersYTETU THE BENEFICIARY COLLECTED MATERIALS ON THE ADMINISTRATION OF THE UNIVERSITY

learnt the solutions to educational problems, among other, based on the quality culture with the observance of Bologna Process postulates (e.g. organisation of studies, study programmes, theory and practice of first- and second-cycle studies, rules for the continuation of studies at further cycles and studying other study programmes, entry criteria for complementary study programmes (differences in study programmes, individual learning pathways, diplomas and diploma supplements, certificates). Participation in the Erasmus mobility has improved her professional competences in the scope of modern HEI administration, European Higher Education Area, modifications and innovations in work methods (including IT skills), staff and

różnice programowe, indywidualna ścieżka kształcenia, dyplomy i suplement, wzory zaświadczeń). Udział w mobilności Erasmusa wzmocnił kompetencje zawodowe beneficjentki w zakresie nowoczesnej administracji uniwersyteckiej, poznawania Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, modyfikacji i innowacji metod pracy (w tym informatycznych), mobilności pracowników i studentów uczelni, zebrania prawidłowych zasad dokumentacji. Wyjazd zmotywował ją do dalszej nauki języków obcych i wzmocnił potrzebę stałego rozwoju własnego oraz dzielenia się ze współpracownikami, władzami uczelni i studentami zdobytą wiedzą i doświadczeniem. Uważa, że cele projektu w zakresie mobilności zostały osiągnięte w wysokim stopniu, bo pozwoliły na zgromadzenie wartościowej dokumentacji i wiedzy na temat funkcjonowania szkoły wyższej w różnych jej aspektach, co już jest wykorzystywane w doskonaleniu pracy w uczelni macierzystej.

students mobility, and preparing documentation. The mobility has motivated the beneficiary to continue foreign language learning and strengthened the need for consistent development and sharing knowledge and experience with colleagues, university authorities and students. The beneficiary believes that mobility goals have been achieved to a high degree. She has collected valuable documentation and gained knowledge on various aspects of operations of higher education institutions. She has used the knowledge and experience to improve work methods at home institution.

A photograph of a man and a woman looking at a display case in a museum. The man, on the left, has short, light-colored hair, wears glasses, and a dark jacket with a patch on the shoulder. The woman, on the right, has short dark hair, wears a dark jacket over a floral patterned blouse, and is pointing at the display. The background shows a bright, arched hallway with other people blurred in the distance.

PRZYKŁADY MOBILNOŚCI
W PROGRAMIE
GRUNDTVIG
**MOBILITIES UNDER
THE GRUNDTVIG
PROGRAMME**

Przykłady mobilności w programie GRUNDTVIG

Mobilities under the GRUNDTVIG Programme

Mobilność edukacyjna w programie GRUNDTVIG to nie tylko szansa na indywidualne wyjazdy zagraniczne, ale także na goszczenie uczestników mobilności w swojej organizacji!

Wyjazdy w ramach projektów, wymiana kadry, wyjazd na zagraniczne szkolenie, organizacja międzynarodowego szkolenia, międzynarodowy wolontariat, asystentura Grundtviga to tylko niektóre z możliwości, jakie stwarza ten program, zajmujący się szeroko rozumianą ogólną niezawodową edukacją osób dorosłych.

Z pomocą przychodzą akcje Wizyty i wymiana kadry dla edukacji dorosłych oraz Asystentury Grundtviga. Dzięki nim można zaoferować w swojej organizacji miejsce dla praktykanta lub asystenta (eks-

Educational mobility under the GRUNDTVIG programme is not only an opportunity for staging individual trips abroad, but also hosting mobility participants in your organisation!

Mobilities under projects, staff exchanges, trips abroad for training, staging international trainings, international volunteer service, and Grundtvig assistantships are only some of the examples of opportunities offered by the programme, which focuses on non-vocational adult education.

Grundtvig actions include Visits and exchanges for adult education staff and Grundtvig Assistantships. They provide opportunities for inviting trainees or

percepta) z zagranicy, który w ramach tzw. job shadowingu, pomoże nawiązać kontakty międzynarodowe, podzieli się swoimi doświadczeniami, umiejętnościami i metodami pracy, urozmaici zajęcia prowadzone dla dorosłych słuchaczy, nada zainteresowanej organizacji bardziej europejski charakter.

Niezwykle ważne jest również rozwijanie odpowiedniej oferty edukacyjnej dla seniorów, zwłaszcza w kontekście tego, że ogromną szansą dla społeczeństwa Europy jest wykorzystanie potencjału wiedzy i doświadczenia osób niepracujących już zarobkowo.

Osoby dojrzałe chcą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i nabywać nowe umiejętności.

Doświadczenia współpracy europejskiej w zakresie mobilności kadry dla edu-

assistants (experts) from abroad who as part of job shadowing lasting up to three months or Grundtvig Assistantship lasting up to a year will help to establish international contacts, share experiences, skills and work methods, add variety to classes attended by adult learners, and enhance European character of the host organisation.

Having in mind the fact that realising the potential of knowledge, positive energy displayed by thousands of millions of senior citizens who are no longer active on the labour market constitutes a great opportunity for European societies.

Mature persons want to take an active part in social life and acquire new skills – the Grundtvig programme makes this possible.

kacji dorosłych oraz samych ludzi starszych wykazują, że uczenie się w międzynarodowym środowisku korzystania z komputera i dobrodziejstw internetu, nauka języków obcych, aktywnego europejskiego obywatelstwa, edukacja międzykulturowa czy prozdrowotna, a także kreatywność artystyczna nie tylko przekładają się na obecną lepszą jakość życia ludzi starszych, ale też na ich dalszą aktywność.

Experiences in European cooperation in the scope of adult education staff and senior citizen mobilities show that learning in international environment how to use a computer and surf the Internet, improving knowledge of languages, concentrating on active European citizenship, pursuing intercultural and health education, as well as artistic creativity not only translate into a higher quality of senior citizens' lives, but also their longer activity.

**Na podstawie wypowiedzi
Aliny Respondek i Ewy Orzeszko
dla kwartalnika FRSE „Europa
dla Aktywnych” Zima 2011**

**Based on interview with Alina Respondek
and Ewa Orzeszko published in Europa
dla Aktywnych FRSE periodical,
winter 2011 issue**

TYTUŁ PROJEKTU PROJECT TITLE

Support European Neighbours In Open Relations (SENIOR)

ORGANIZATOR MOBILNOŚCI MOBILITY ORGANISER
Łódzki Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Heleny Kretz (ŁUTW) Helena Kretz Third Age University in Łódź (ŁUTW)
ul Traugutta 18
90-113 Łódź
tel.: +48 42 6321193
website: www.3wiek.uni.lodz.pl

KOORDYNATOR PROJEKTU
Jadwiga Weigt, e-mail: jadwigaweigt@onet.pl

ADRES STRONY INTERNETOWEJ PROJEKTU PROJECT WEBSITE
www.seniorzy.webd.pl

NAZWA AKCJI/PROGRAMU, W KTÓREJ/KTÓRYM ZOSTAŁA ZORGANIZOWANA MOBILNOŚĆ - WYSŁANIE LUB PRZYJĘCIE BENEFICJENTÓW LLP PROGRAMME ACTION UNDER WHICH THE MOBILITY WAS STAGED
Grundtvig – Projekty Partnerskie Grundtvig Partnerships

NUMER PROJEKTU PROJECT NUMBER
2008-1-PL1-GRU06-00831 1

OKRES REALIZACJI MOBILNOŚCI MOBILITY DURATION
2008 – 2010

Projekt „SENIOR” koordynowany przez polską instytucję został zaprojektowany i zrealizowany przez grupę słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Dał seniorom możliwość wyjazdów do krajów europejskich, co w przeszłości nie zawsze było dla nich dostępne. Dzięki mobilności poznali kulturę, obyczaje, życie codzienne europejskich partnerów projektu. Uczestnicy projektu rozwinęli swoje umiejętności obsługi komputera, aktywnego korzystania z Internetu, oraz wzrosła ich motywacja do nauki języków. Pozbyli się obaw w posługiwaniu się językiem obcym. Praca w projekcie wymagała od nich systematycznego samokształcenia, przygotowania materiałów, prezentacji. Nawiązali

The SENIOR project coordinated by Helena Kretz Third Age University in Łódź (ŁUTW) has been designed and implemented by ŁUTW students. The project has provided senior citizens with opportunities to visit European countries, which had not been possible for them in the past. Thanks to the mobility, they have become acquainted with the culture, customs, and every day life in partner countries. Project participants have developed their computer skills and these concerning active use of Internet. Their motivation for language learning has been boosted and they have overcome obstacles in using a foreign language. Project work has required from them consistent self-education, preparing materials and presentations. They have established new contacts and even made new friends. They

nowe kontakty a nawet przyjaźnie osobiste. Przetłumaczyli bariery i uprzedzenia. Miały miejsce cztery wizyty partnerskie: w Polsce, Słowenii, Niemczech i Hiszpanii. Doświadczenia z pracy w projekcie stanowiły inspirację do wprowadzenia nowych me-

to overcome barriers and stereotypes. Four partner visits have been staged: one in Poland, Slovenia, Germany and Spain. Experiences gained during project implementation have served as an inspiration for the introduction of new methods of work aimed at the activation of senior citizens, and enhancing cooperation between co-workers. The prestige of the organisation has increased both on the local scale and in the group of third age universities operating across the country. The institutions shares the knowledge gained with other organisations at home and encourages them to participate in European projects. Materials developed under the project have been

to work in the scope of activation of older people, increase of cooperation between co-workers, increase of prestige of the organisation in the local environment as well as in the group of third age universities in the country. Gained knowledge of institutions is shared with similar organisations in the country and encourages them to participate in European projects. Materials developed under the project have been posted on a website. Presentations, photos, videos, and a multilingual songbook have been used during classes in thematic sections and will definitely be of use during the implementation of subsequent projects.

posted on a website. Presentations, photos, videos, and a multilingual songbook have been used during classes in thematic sections and will definitely be of use during the implementation of subsequent projects.

Koncepcja i redakcja / Concept and Editing

Ewa Kolasińska

Współpraca wydawnicza / Formatting and Publishing Support

Jan Andrzej Nicat

Projekt graficzny i skład / Graphic Design, Typesetting and Formatting

rzeczyobrazkowe.pl

Korekta / Proofreading

Agnieszka Pawtowiec, Weronika Walasek

Tłumaczenie na język angielski / Translation into English

POLIGLOTA Biuro Tłumaczeń Anna Podoracka

Druk / Print

TOPDruk

Wydawca / Publisher:

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”

Foundation for the Development of the Education System

National Agency for the Lifelong Learning Programme

ul. Mokotowska 43

00-551 Warszawa

www.frse.org.pl

www.llp.org.pl

ISBN 978-83-62634-54-5

Publikacja sfinansowana z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”.

Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za treść umieszczoną w publikacji.

The publication has been funded with the support from the European Commission under the Lifelong Learning Programme.

The European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained herein.

W opracowaniu wykorzystano zdjęcia nadesłane przez beneficjentów programu – laureatów Konkursu EDUinspiracje oraz z archiwum

FRSE. Photos sent by programme beneficiaries – laureates of the EDUinspiracje competition - have been used in the publication and from

FRSE Archives.

Publikacja bezpłatna

Free Copy

EDUinspiracje

Konkurs na najlepszy projekt programu
„Uczenie się przez całe życie”
Competition for the best Projects
Implemented under the Lifelong Learning Programme

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”
Foundation for the Development of the Education System
National Agency for the Lifelong Learning Programme
ul. Mokotowska 43
00-551 Warszawa
www.frse.org.pl
www.llp.org.pl

ISBN 978-83-62634-54-5